
DISSERTATIO INAUGURALIS,
DE
IMAGINATIONE;
ET PRÆCIPUE EJUS DE VIRIBUS IN
MORBIS INDUCENDIS ET SANANDIS.

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

MINING

BY THE SECRETARY OF THE INTERIOR

IN RESPONSE TO A RESOLUTION

OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

PASSED MAY 10, 1872

AND REPORTED TO THE HOUSE

OF REPRESENTATIVES

BY THE SECRETARY OF THE INTERIOR

GEORGE B. LADD

SECRETARY OF THE INTERIOR

WASHINGTON

1873

DISSERTATIO INAUGURALIS,
DE
IMAGINATIONE;
ET PRÆCIPUE EJUS DE VIRIBUS IN
MORBIS INDUCENDIS ET SANANDIS;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Præfecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS LIDDERDALE,

SCOTUS.

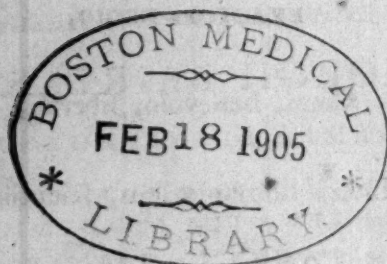
Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis,

EDINBURGI:

CUM PRIVILEGIO,

APUD ALEX. SMELLIE.

1796.

Viro eximio

GULIELMO OLIPHANT,

ARMIGERO,

Portorii apud Letham

EXACTORI REGIO,

Comi, benevolo, liberali,

Literis humanioribus, scientiis,

Et,

Omnibus denique mentis dotibus,

Quae illum amicorum delicias reddant,

Ornato;

Pro amicitia,

Qua se, per plures annos, benignissime

Dignatus est:

Itemque;

THE

LIBRARY

OF

JACOBUS CRISTIANUS

THE

LIBRARY

OF

THE

LIBRARY

OF

THE

LIBRARY

OF

THE

LIBRARY

OF

THE

LIBRARY

OF

Itemque,

Viro carissimo,

JACOBO CRIRIE, A. M,

Qui

Teneros illi pueriles annos

Optimis disciplinis,

Boni amore,

Honesti studio,

Sedulo instituit;

Ætatis juvenilis

Amico fido, liberali;

Opusculum hocce,

Animi illis propter beneficia semper devincti,

Monumentum quidem pertenuè

Sacrum voluit

ROBERTUS LIDDERDALE.

JACOBO CHILIE A.M.

INAGIATON

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

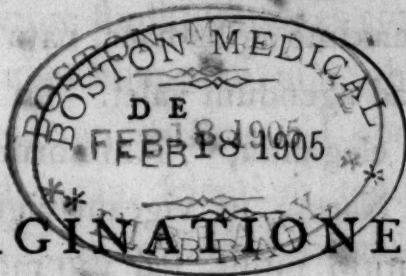
Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

Thomae illi pueri annos

DISSERTATIO INAUGURALIS,

IMAGINATIONE;

ET PRÆCIPUE EJUS DE VIRIBUS IN
MORBIS INDUCENDIS ET SANANDIS.

“**I**MAGINATIO est facultas, qua homo
“ varias res, quas memoria recondide-
“ rat, ad arbitrium suum conjungit, dividit,
“ et novo ordine disponit; veluti si mixtis
“ et compositis, viri et equi, mulieris et
“ piscis, formis, Centaurum aut Sirenem sibi
“ finxerit *.”

Imaginationem, nec dignitate nec utilita-
te, ulli humanæ mentis facultati cedere,

A

omnes

* GREGOR. Conspectus Med. Theor. Vol. I. p. 158.

omnes consentiunt. Omnium certe facultatum maxime agilis haec, nam fere semper agit, et ad agendum valet. Ita Cicero solita dixit elegantia, “ Animorum est ea vis
 “ atque Natura, ut vigeant vigilantes nullo
 “ adventitio pulsu, sed suo motu, incredi-
 “ bili quadam celeritate. Quae est enim
 “ forma tam inusitata, tam nulla, quam
 “ non sibi ipsi animus posset effingere? ut
 “ quae nunquam vidimus, ea tamen forma-
 “ ta habeamus, oppidorum situs, hominum
 “ figuras. Nihil est enim de quo cogitare
 “ nequeamus. Cum desertus etiam ani-
 “ mus languore, vel somno corporis, tum
 “ agitur ipse per se.”

Imaginationi debemus poësin, picturam, sculpturam, denique omnes quaecunque elegantes ac liberales artes vitam excolant et ornent. Ab eodem quoque fonte, ratione regente et adjuvante, profluxit flumen illud scientiae, quod nunc tam vastum et amoenum contemplamur et veneramur, humani monumentum ingenii inclytum, perenne. “ Neque solis poetis (verba sunt
 “ Gregorii)

“ Gregorii) utilis facultas ; quippe cujus
“ species, rerum similitudines et convenien-
“ tias, a vulgo hominum non observatas,
“ fingat, quaerat, detegat, ad conjecturas
“ primo, ad veram scientiam, tandem per-
“ ducens. Huic forsitan Neutronum pari-
“ ter ac Homerum debemus.” Imagi-
“ natio (ait cel. Steuart) est magnum ho-
“ minibus agendi principium, praecipua-
“ que, per quam augeatur humana virtus et
“ scientia, causa. Cum maxime delectetur
“ in pingendis menti rebus et hominibus,
“ quam quos vidimus adhuc, vel forsan
“ unquam extiterint, perfectioribus ; obstat
“ quo minus contenti essemus forte, qua
“ nunc fruamur ; vel iis quae jam consecu-
“ ti fuerimus ; nosque, quo majora, altiora
“ et praestantiora, appetamus urget *.”

Omnes, quos Imaginatio pariat, effectus
indagare, et eruere, opus certe nobilissimum,
magnique momenti. Hi tamen ita sunt
multiplices, tota hujus rei investigatio tantis
premitur

* STEWART'S Elements of the Philosophy of the
Human Mind.

premitur difficultatibus, tam undique ardua, ut vix, aut ne vix quidem, sperare liceat auctorem, qui id conficiat, cito oriturum. Auctores minime, de hac re, pro magnitudine et utilitate, haftenus differuerunt. Quaedam de Imaginatione saepissime memorata et optime nota, fere illustrare conati; dum alia, haud levioris momenti, paullo tantum difficiliora, vel magis quasi remota, omnino neglexerint, vel quam levissime tetigerint. Mihi quidem verosimile videtur, illos non semper, nec etiam saepe, quantenus hujus imperium facultatis pateat, intellexisse.

Plurimum forsan ad hanc promovendam investigationem conferret, si philosophi minus late vagarentur, et singulares ad hanc pertinentes res diligentius exquirere, et accuratius perpenderent. Omnes enim inter se tam arcto nexu conjunctae partes, ut quodcumque novi et utilis in aliqua, vel fit patefactum, vel inventum, parte, lucem omnibus affundet. Sic vir ille felix, cui tale contigerit, non solum ad nova, et majora adhuc, indaganda et eruenda incitetur, sed

DE IMAGINATIONE.

sed omnes homines, quamcunque hujus orbis explorantes regionem, ad loca quasi magis edita tollantur. Est ea autem natura mentis humanae (talem sapientissimus rerum parens finxit) quod Sallustius de Catalina eleganter dixit, illam, “ incredibilia, “ nimis alta cupere.”

Una hujusce rei pars, (vis nempe qua Imaginatio ad mentis vel corporis valetudinem, sive bonam, sive malam, afficiendam pollet,) et cujus indagatio plurimum medicinae certo, multumque forsan philosophiae humanae mentis, interesset, adhuc fere inculta jacet. Nec quidem omnino ignota vel neglecta fuit: illius enim meminit, et eam philosophis, praesertim tamen medicis, vir summus Verulamius commendat. In primo quarti libri capite praestantis, “ de dignitate et Augmentis Scientiarum” operis, ubi de nexu, qui mentem inter et corpus intercedat, de effectibusque, quos in sese invicem producant, agitur, ita dixit. “ Nemo enim Medicus est paullo prudentior, “ quin *accidentia animi*, ut rem maximi
“ ad

“ ad sanationes suas momenti, quae omnia
 “ alia remedia, vel plurimum adjuvent, vel
 “ impedian, consideret et tractet. Ad ali-
 “ ud quidpiam, (addit) quod huc pertinet,
 “ parce admodum, nec pro rei vel subtili-
 “ tate, vel utilitate, inquisitum est; qua-
 “ tenus scilicet (missis affectibus) ipsa Ima-
 “ ginatio animae, vel cogitatio perquam fixa,
 “ et veluti in fidem quandam exaltata, va-
 “ leat ad immutandum corpus imaginan-
 “ tis?” Eadem quoque res, in aliis suorum
 operum locis, notatur. Sic in libro, cui
 titulus “ Sylvae Sylvarum,” sunt haecce
 verba. “ Nobis indubium est Imaginatio-
 “ nem acrioresque affectus plurimum va-
 “ lere in corpus Imaginantis *.” Alii quo-
 que scriptores ejusdem meminerunt.

Fere tota etiam medicinae praxis, inter
 rudes populos, a tali vi Imaginationis in
 corpus, pendet. Herbis, sponte circumnas-
 centibus, nonnunquam quidem utuntur; nec
 dubitare liceat, illas, physicis quibus instru-
 antur

* BACONIS Sylv. Sylvar. Centur. X. pag. 500. Edit.
 Wetsten. Amstelodam, 1694.

DE IMAGINATIONE.

antur dotibus, haud raro proficere: Mihi tamen verosimilius videtur, effectus, quoscunque produxerint utiles, pompae, qua adhiberi solent, superstitiosae potius tribuendos. Quomodo aliter rationem reddere speremus, cur quaedam olim tam celebres, a hominibus doctioribus et magis excultis, ut inutiles omnino negliguntur et contemnuntur. Amuleta autem, incantamenta, Musice, pro rebus variata, praecipua fere quibus fidunt remedia.

Sed dum tot, quam sit nobilis haec indagatio, et utilis, nobis fidem facere conferant, ipse Verulamius confitetur eam imprimis difficilem. “ Inquisitio (inquit) nobilis profecto esset usus ; sed (ut ait Socrates) natatore Delio indiget ; nam mergitur in profundo.” “ Sentio tamen (verba sunt summi Boerhaavii de animi morbis acturi) in hac parte magnam difficultatem ; nam, in hoc interno homine, non occurrat inflammatio vel suppuratio, sed mutata cogitatio, qua unus se putat mutatum esse in lupum, alter in vaccam, tertius se
“ totum

DE IMAGINATIONE.

“ totum stramineum esse ; huc etiam refe-
“ rantur omnes morbi eruditorum, Melan-
“ choliae, Epilepsiae, Apoplexiae, et Con-
“ vulsionum origo et progressus. Haec
“ vero materia, a multis medicis, valde fuit
“ neglecta ; nam quaesiverunt horum mor-
“ borum originem in sanguine, in lympa,
“ in aliis humoribus ; pro medela laudant
“ lanceolam chirurgicam, clysmata, emplaf-
“ tra et paucas quasdam formulas *.” His-
ce tantis forsan difficultatibus tribuendum,
rem adhuc tam parum excultam.

Nec quidem mihi in animo est, de om-
nibus, quos Imaginatio in corpore ostendat,
effectibus hic differere. Nam, summae certo
in me foret arrogantiae, si meipsum ad hanc
rem, pro dignitate, investigandam, parem
putaverim ; praeterea, hoc me longius tra-
heret, quam finibus tali tentamini praescrip-
tis conveniat. Quantam ad paucos mor-
bos inducendos, et gravandos, sanandos, et
leniendos vim habeat Imaginatio, id solum
statuere nitar. Dicendum tamen, non fo-
lum

* Boerhaav. de Morbis Nervorum sub initio.

lum morbos, quibus primo corpus obnox-
ium, sed illos etiam, qui mentem primo prae-
cipueque afficere videntur, intelligi velim.
Ante tamen quam propius ad hanc rem
accedam, paucis, annon fides Imaginationi
revera detur, quaerere; et quaedam de nexu
Imaginationis cum pathematibus differere,
par videtur.

Multum inter Metaphysicos nuper agita-
tum, num scilicet fides actionem Imaginati-
onis comitetur unquam. Quaestio haec haud
parvi momenti; et cum, ad res de quibus hic
agitur, multum pertineat, diligentius perpen-
dere, par omnino videtur. Vir summus,
et de philosophia humanae mentis optime
meritus, D. Reid asserit, nullam unquam
fidem, ideam, quacum Imago occupetur,
comitari; opinionem quam, omnes fere
qui praeierunt philosophi tenebant; et pluri-
mi qui nuper scripserunt, amplectuntur et
vinditant. Quidam etiam auctores Memori-
am inter et Imaginationem hoc discrimen
posuerunt, actiones memoriae fidem comi-

tem semper, actiones Imaginationis nunquam habere, dicentes.

Haecce sententia, seculorum auctoritate firmata, nuper a philosophis paucis non parvi nominis, re omni cura et attentione perquisita, in dubium vocata est. Inter eos eminet *D. Stuart*. Vir hic egregius, a sententia aliorum modeste et diffidenter, ut par est, discrepat; suamque et multis, et ingeniosis, ratiociniis, et illustrationibus quibusdam, et elegantissimis, et rei accommodatis, tueri, et stabilire nititur.

Scriptores memorant, et omnes fere notarunt, mentes quorundum, per annos teneiores, fide manes, hisque similes, tenues et exiles formas, revera existere, tam alte penetratas fuisse; ut ii, ne quidem brevissimum tempus, soli in tenebris permanere auderent; etiamsi probe noverant, quae timebant, nunquam extitisse. *Cel. Reid* exemplum huiusmodi, quod ipse viderat, profert. “ Virum
“ novi, qui dummodo sol terris affulgeret,
“ vel amici aessent, ineptias vulgi de mani-
“ bus omnimodisque spectris, nocte gaudenti-
“ bus,

“bus, tempisset, et risisset; attamen qui, solus
“in conclavi somnum inire, immo solus in-
“gredi ausus nunquam.” Sicque de eo ratio-
cinatur idem, “Licetne dicere tantum illius
“timorem a nulla fide periculi oriri? Mi-
“nime vero; attamen a philosophia edoc-
“tus fuerat, et credidit ipse, nihilo ma-
“gis periculum inter opaca noctis, ei soli,
“quam luce aut amicis praesentibus, metu-
“endum. Hic falsae quaedam et ineptae
“opinionēs, quibus nutrix, ipsa nimis cre-
“dula, mentem credulam imbuerat, tam
“penitus infedissent, ut vitae rationem re-
“gerent, nec philosophiae disciplinis, nec
“sua prudentia, nec amicis consiliis delen-
“dae.” Auctor hic egregius rei quoque
meminit alius, quae priori similis, suae sen-
tentiae prorsus adversa videtur. “Plurimi
“homines (ait) a summa turris corona, ali-
“usve editissimi loci fastigio, quamvis ipsi
“se credunt omnino tutos, despectare ne-
“queunt*.” Modus facillimus, simplicis-
simus, pariter et optimus, me saltem iudice,
hujusce

* REID's Essays on the Intellectual Powers of Man.

hujusce rei explicandae fide Imaginationi strenue agenti data nititur.

Nonne quoque a somniando argumentum pro eadem sententia afferre licet? Somniando quidem, facultas haec efficitrix, inter res sibi maxime secundas, agit. Caeterae fere omnes facultates, nisi forsan memoria intellectus dictae, corporis instar, otio frui videntur. Voluntas nil amplius imperat. Imagines, quaecunque menti obversentur, maxime vividae fiunt: In iis intuendis homo totus est, scilicet qui, ut res postulent, agit; auctorem, qui vigili placuerat, admiratur adhuc; vel jucundis gratisque amici colloquis delectatur.—Mihi omnino probabile videtur talia saepe dum vigilemus fiant. Nonne poeta, phantasiae alis sublimis raptus, novos orbis, quos ad arbitrium finxerit, veros aliquando esse credit? In illis, omnibus sollicitudinibus et curis, quae caeteros mortales exagitant, angant, terreant, ille omnino vacuus, late spatium gaudet. Nunc montes, alium super alios, ad coelum usque ascendentes videt: summa eorum cacumina, nive geluque

geluque rigentia, vel nubibus atris densissimis obvoluta, voluptate, grata cum magni rerum opificis reverentia mixta, aspicit, miratur : nunc flumina quae praeterfluunt vasta contemplatur ; five illa ventis agitata tument, seu quieto placidoque cursu ad mare volvunt undas : nunc campos longe lateque patentés, hominum boumque laboribus, et Bacchi Cererisque donis laetos ridentes, pervagari mavult. Domina De Stael, femina nobilis, quae et ingeniose et elegantissime, de vita et scriptis J. J. Rousseau differuit, dicit virum hunc illustrem, tam musis carum, “ Semper somniasse potius quam vixisse ; “ nam Imaginatio nimium potens, imperio “ rationis et judicii neglecto, pariter et “ contempto, vitae modum ei omnino rex- “ it *.”

Mihi verisimile videtur ardorem pugnae tam mirabilem, qui tam multa millia militum accendit, et eos omnium voluptatum vitae, et terrorum mortis pariter immemores ad

* M. De STAEL on the Life and Writings of J. J. Rousseau.

ad praelium committendum urget, fidei, quae ideas Imaginationis saltem vividiores comitatur, tribuendum. Nonne sic concipere licet, Imaginationem militis ante certamen initum, magna praemia laborum quae post faustum et felicem exitum accipiet, et gaudia quibus postea cum amata conjuge et caris liberis fruetur, saepe sibi depingere gestire? Ita omnes animi affectus, quo munia peragant, accenduntur: Illorum actione quasi reflexa Imaginatio ad nifus adhuc majores excitatur: quo fit ut ejus ideae magis vividae ad decipiendum aptiores evadant, donec tandem veri speciem omnino sibi comparent: affectus crescunt quoque magis magisque, et illius et horum denique viribus conjunctis, et ad summum perductis, mentem, nunc sui parum compotem, quocunque velint, secum rapiunt.

In coetibus frequentibus, cum res qualescunque, quae Imaginationem accendunt exaltantque, exhibentur, nonne hanc sententiam firmatam ulterius videamus? Quomodo enim effectus, a tragoedia in theatro

exhibita

DE IMAGINATIONE

exhibita provenientes, aliter explicare possumus? De effectibus tragoediae, et de modo quo nascantur, multa a variis, nec parvi nominis auctoribus, dicta, disputata, ratiocinata sunt; sed mihi, fatebor, res haud explicanda videtur, nisi prius concedatur fidem, utcunque brevem, Imaginationem valide agentem comitari. Historia a summo Boerhaavio relata, doctrinam hanc, me iudice, haud parum firmat. “ Virum novi (inquit) de quo vere dici posset, quod esset “ justus et propositi tenax, nec ullo metu “ imminentis hostis, nec mobilitate vulgi “ frangeretur: ille invitatus Amstelodamum “ videbat, ea occasione, in theatro scenico, “ personam qui representaret Agamemnona, “ cum unica ejus filia immolaretur: certe “ vir, cui hae partes demandatae sunt, celebris Adamus Caroli ad illud quasi a natura factus videbatur, ita ut (quod ille philosophus postea mihi fassus est,) simulac videret hominem ingredientem cum tali “ facie ac gesticulatione, antequam verbum “ lum adhuc loqueretur, gelidum cucur-
“ risse,

“ riffe, per ossa tremorem; sed quando in-
 “ cipiebat loqui, tunc magnus noster philo-
 “ sophus lacrymabatur, licet huc venisset ut
 “ ineptias et figmenta aliorum rideret. En
 “ (pergit ille), hîc ostenditur res falsa; ani-
 “ mus ad gravitatem est compositus; et ta-
 “ men talis vir permovetur*.” Nonne hinc
 concludere licet Imaginationem fortem, for-
 titerque munia obeuntem, non solum fidem
 aliquando comitem habere, verum etiam
 superare posse fidem, quam antea habueri-
 mus satis perfectam, ea, quae nunc specte-
 mus et doleamus, nec vera esse, nec fuisse
 unquam.

Res quaedam adhuc manet memoranda,
 quae ad hanc litem dirimendam haud pa-
 rum conferat; cujusque, ab iis quae hac
 dissertatione tractantur, praesertim memi-
 nisse ducor. Nonne morbi haud pauci, in-
 ter quos eminent hypochondriasis, melan-
 cholia, mania, a fonte memorato originem
 saepius ducunt? Nonne verisimile est quo-
 que epilepsiam, hysteriam aliosque quosdam
 morbos

* Boerhaav. de Morbis Nervorum, p. 517.

morbos spasmodicos dictos, hinc etiam aliquando oriri? Sententiam de tali origine morborum, quam hic solum enunciaui, quibusdam argumentis postea stabilire conabor.

Natura, tam arctis vinculis, Imaginationem et pathemata mentis conjunxisse videtur, ut haec plurimum ab illa pendent.—Nec haec sententia nova, quanquam minimum notata, nec pro dignitate et utilitate exquisita. Quidam philosophi, inter quos Baconem annumerare lubet, ejusdem meminerunt. Ita ab auctore illo perillustri, quanquam non in omnibus forsan accurato, in opere egregio, “*de augmentis et dignitate scientiarum*,” dicitur: “Sensus idola omnigena
“ phantasiae tradit, de quibus postea ratio
“ judicat; et ratio vicissim idola electa, et
“ probata phantasiae transmittit, priusquam
“ fit executio decreti. Siquidem motum voluntarium perpetuo praecedit, eumque
“ incitat phantasia. Adeo ut phantasia sit
“ utrique, tam rationi quam voluntati, instrumentum commune. Neque vero me-

“rus et nudus internuncius est phantasia,
“sed auctoritatem haud exiguam vel accipit vel usurpat.”

Sed praeter auctoritatem, sunt et aliae rationes, quo credamus arctissimum inter Imaginationem et pathemata interesse nexum. Ubicunque pathemata saepe et vehementer agunt, ibi quoque Imaginationem actuosam et validam observemus. Junioribus haec facultas agilis, vivida, vaga, inconstans; ita pathemata saepe et acriter saeviunt; perbreve tamen durant, facile mutabilia. Hoc, inter homines rudes, incultos, barbaros, insignius adhuc, quam inter populos excultos magisque politos, conspiciere licet. Illis Imaginatio velox, vivida, ardens; pariter pathemata facile excitanda, cito pacantur. Probe equidem scio viros quosdam, qui, cum per longinqua maria, itinera fecerint, vel terras procul a nostris semotas lustraverint, nobis historias retulerunt hominum barbarorum, ad pathemata praesertim vehementiora proclivium, qui nec postea leniendi, nec placandi. Fas sit tamen dicere, plurimos eorum, qui talia aut viderunt

runt aut vidisse finxerunt, in aliis plerumque rebus, indicia animi ad res augendas et exornandas nimium proni, haud dubia ostendisse. Ingenue nos nonnunquam certiores fecerunt, miseros illos homines magnas injurias passos : alias perspicuum est omnino eos, a minoribus injuriis saepius repetitis, majores deinceps metuisse. Porro liquet res minimi per se quidem momenti, pro lubitu facultatis hujusce efficitricis, novas induere formas, aliosve accipere colores posse. Nonne infantes puerique causis ut nobis videtur vanis, levibus, frivolis induci, odium, vel ut dici solet *antipathiam*, quosdam adversus homines suscipiunt, quae ad finem vitae usque perduret, nec ratione propria contra nitente, nec ullo aliorum consilio evellenda, nec minuenda ? Maxime tamen iniquum foret dicere, pueros infantescve ad pathemata vehementiora pronos, vix postea placanda. Si longius eodem progredientes tramite adolescentiam, aetatem virilem, et senilem, miramque semper phantasiae et pathematum convenientiam, singulis aetatibus

pro-

propriam, spectemus; plures exinde derivatae rationes nostram sententiam magis magisque firmarent.

Proxime notare liceat, quodcunque Imaginationem magis agilem vividamque reddere, id etiam pathemata et frequentius et vi majore agere incitare. Vires vini, ad Imaginationem excitandam et augendam, optime notae, a poetis saepe dulcissimis celebratae sunt carminibus.

Quo me (sic Horatius cecinit) Bacche, rapis tui
Plenum? quae nemora, aut quos agor in specus,
Velox mente nova?
Nil parvum aut humili modo,
Nil mortale loquar, dulce periculum est,
O Lena e, sequi Deum
Cingentem viridi tempora pampino.
Ille liquor (ait Tibullius) docuit voces inflectere cantu.

De viribus vini, ad pathemata excitanda, longius nunc differere prorsus ineptum; nam omnes, hoc satis superque stabilitum, jam uno ore confitentur et dolent. Rei tantum meminisse liceat, quae, ad illam de qua hic agitur, pertinere videtur. Plurimi
homines

homines cum unum alterumve vini poculum biberint, vel satis quo grate excitentur et caleant, sensum malorum et incommodorum, quibus alii afficiantur, acriorem quam antea ostendunt; vel res, quae aliis prosperae et felices evenerint, majorem voluptate cernunt. Sensus hic acrior, *sensibilitas* dicta, ab Imaginatione maxime pendere videtur. Vir celeberrimus Laurentius Sterne, nexum qui Imaginationem inter et sensibilitatem intercedit, in meditationibus suis de Galliae carceribus, eleganter et optime illustravit*.

Constat quoque, homines mero calentes, musices et eloquentiae vires plus sensisse, quam si prius liquorem gratum non gustassent.

Musice mentem in humanam multum pollet; Imaginationem ciet et auget; pathemata excitat, intenditque. Summus rerum parens quidem quibusdam mentem ita finxisse, vel organa auditui inservientia, ita fabricasse videtur, ut voluptatem vel dolorem quam caeteri homines majorem a musice accipiant.

* STERNE's Sentimental Journey.

accipiant. Hac tamen omnes magis minusve commoveantur.

Musice, inter omnes fere barbaras nationes, ad morbos sanandos valuit; nusquam autem magis quam inter Graecos. Hoc fere solo remedio nixus Æsculapius plurimos morbos sanavit, plurimos lenivit, illamque tantam sibi famam comparavit, quae ad haec usque nostra fera tempora pervenit, ad secula remotiora adhuc permanfura. Vir quidem clarus D. le Clerc affirmare non dubitavit, historias, quas Galenus de miro hujus in morbis sic sanandis successu memoriae prodidit, ineptas et omnino falsas; sed mihi potius verisimile videtur, illas rebus revera factis niti; at, labentibus seculis, plurimum amplificatas et exornatas fuisse.

Vires illius in Imaginationem tam bene notae, ut vafri credulitatem et ignorantiam populi ad suum quaestum convertere callidi, saepius iis fuerunt usi. Sic Musice semper a viro, paucis abhinc annis, celeberrimo Mesmer, et a discipulo suo Deslon, usurpata fuit, quo ea vim, ut dixerunt, "*Magnetismi*

tismi Animalis, magis magisque intenderet."

Philosophi et medici, quibus a Rege Gal-
liae mandatum fuit, ut vires *Magnetismo*

Animali a fautoribus tributas, veras an fal-
sas, observationibus et experimentis rite

factis, indagarent, nos certiores faciunt:

" Illos instrumentum musices, Anglice

" *Piano Forte* dictum, in quodam conclavis

" angulo, in quo *processus*, ut vocatur, *Ma-*

" *gnetismi* fiat, collocare, varieque, nunc ra-

" pide nunc lentius, modulari; vocisque hu-

" manae harmoniam quoque suaves organi

" modulos saepius comitari, vimque auge-

" re." D. Deslon iisdem viris quoque dixit,

" sonum (quod theoriae a preceptore tra-

" ditae omnino convenit) *Magnetismum*

" etiam deducere (conduct); et solum opus

" esse, quo fluidum huic organo impertia-

" tur, ut prope id virgulam ferream pona-

" mus; eum etiam qui organum module-

" tur, aliquid ejusdem fluidi suppeditare;

" hocque fluidum per sonos iterum omnibus,

" qui *Magnetismi* participes fieri velint, red-

" di."

Nec

Nec minores tamen vires musices ad pathemata cienda. Observemus enim semper sonos ibi pathemata facillime excitare et maxime intendere, ubicunque Imaginatio agilissima et fortissima. Inter populos rudes et incultos, musice maximos, plane miros effectus nonnunquam praestat. Si quando praelium ineundum, animi feroces, per sonos organorum bellicorum asperos, ad iras regi nescias, et ad quendam quasi furorem accendi solent; certamine redeuntibus soni pacis, dulces gratique, iras paulatim molliunt minuunt, tandemque omnino sopiunt.

“ Vix dici potest (ait Cicero, in libro de legibus secundo,) quanta sit vis musices in
“ utramque partem; nam, et incitat langu-
“ entes, et languefacit incitatos, et tum re-
“ mittit animos, tum contrahit.”

Orpheum, Linum, Amphiona, aliosque qui, primis Graeciae temporibus, florebant, — eos tam claros, celebresque evasisse, viribus musices ad pathemata excitanda et regenda magis tribuendum puto, quam quod adhuc
multum

multum in ejus artis peritia, p[er]fectum fuerat*.

Nec minus quam musice eloquentia semper exulta effectus quam maxime mirabiles saepissime praestitit.—Unde igitur hi tanti illius effectus nati? Nonne Imaginationem primo eloquentia excitat, auget, deinde, ea adjuvante, vel per eam (si ita loqui liceat) pathemata movet et accendit? Hic iterum summum Baconem, qui eidem favet sententiae, citare lubet. “ Estque, si
“ quis altius rem penetret, officium et mu-
“ nus rhetoricae, non aliud quam ut ratio-
“ nis dictamina phantasiae applicet et com-
“ mendet, ad excitandum appetitum et vo-

D

“ lun-

* Summus Baco Verulamius, de sapientia veterum differens, talem qualem poetae Orpheum memorant, nunquam re vera exstitisse asserit. Ei magis verisimile videtur, vetustissimos Scriptores per Orpheum, philosophiam; perque historiam de illo traditam, philosophiae progressus vimque qua illa pollet ad hominum mentes, grate alliciendas, demulcendas, expoliendas, adumbrare voluisse. Sed non sine maxima illustris viri verecundia, a tali sua sententia discreparem. Multo et simplicius et probabilius explicandum puto, si Orpheum revera existi-
tisse,

“ luntatem *.” Alioque dicit loco. “ Finis
 “ denique rhetoricae est, phantasia[m] opplere
 “ observationibus et simulacris, quae rationi
 “ suppetias ferant, non autem eam oppri-
 “ mant.” Iterumque, Lib. 5. C. 1. “ Haud
 “ humile quidem regnum phantasiae in
 “ persuasionebus, a vi eloquentiae insinua-
 “ tis. Nam ubi per orationis artificia, ho-
 “ minum animi demulcentur, inflamman-
 “ tur, et in quamcunque partem pertra-
 “ huntur; totum illud fit per exsuscitatio-
 “ nem phantasiae, quae, impotens jam facta,
 “ non solum rationi insultat, vero eidem
 “ vim quodam modo facit, partim occaecan-
 “ do, partim exstimulando.”

Eloquentia quoque, musices instar, facil-
 lime pathemata movet et intendit, ubicun-
 que,

tisse, concipiamus; qui plurima humanae mentis notitia,
 et praestanti musices qualis tunc valebat peritia, suorum
 popularium amorem et venerationem consequi et serva-
 re noverat.

* Bacon de Dignitate et Augment. Scientiar. Lib. 6.
 cap. 3.

que Imaginatio maxime agilis, vivida, minimumque aliarum imperio facultatum subjecta. Quapropter eloquentia semper plurimi habita, plurimumque a regibus, principibusque populorum rudium et agrestium fota, quippe inde praecipue omnis potentia, et auctoritas inter suos penderet. Singuli illorum, quos Homerus, Graeciae decus, cecinit, inclytorum ducum et heroum, non magis militaribus, quibus caeteris praestarent, virtutibus, quam vi eloquentiae insignes. Trojanus Paris, sine molestia, omnibus vacuusque curis, pulcherrimam venustissimamque Helenam, patria et Menelae raptam, semper possedisset; vetusque Hium, solo tempore diruendum, maneret adhuc, si Ulyssis eloquentia, desiderium minime honestum, quo Graeci flagrabant, patriam et amicos revivendi, superare non valuisset.

Rationes quoque quae sequuntur forsan verosimilius reddant, eloquium praecipue per Imaginationem effectus praestare. Scriptores de arte rhetorica differentes, quales Cicero et Quintilianus, saepius ejus meminerunt,

nerunt, quod fere nemo ignoret, eloquentiam viri, cujus super vultum pathemata fortiter depicta fuerint, ad eadem aliorum excitanda pathemata, vim multo majorem habere, eloquentiâ alterius, caeteris paribus, cujus vultus seipsum minime affectum indicat. Cur haec ita sint, per quaedam experimenta, philosophis quibus mandatum fuit *Magnetismum Animalem* indagare, facta, bene explicari videtur. Deprehenderunt illi, oculos eorum qui magnetismi participes fieri vellent multum illius vires adjuvare: vel, (quod idem omnino est,) oculos eorum ad Imaginationem augendam multum valere *. Nec dubitare licet, diversas, quas subeant organa vocis infervientia, mutationes, nonnihil, nec parum quidem, ad varios, qui mentem agitent, affectus exprimendos valere: sed imperium vocis oratoris quam oculorum spectantium, multo minus patet.

Omnes animi perturbationes, omniaque pathemata

* Report of the Commissioners charged with the examination of the Animal Magnetism.

pathemata ita rapide inter homines in theatro, aliave hominum frequentia, communicari, tali oculorum potentiae ad Imaginationem accendendam, maxime tribuendum puto. Saepe quoque notatum, quantum militum vel clara virtus, vel fuga turpis, a ducis vultu alacri vel moesto pendeat. Sic morbi quidam propagati. “ Ardor pugnae, (ait “ Gregorius) et certae quasi fiducia victoriae, ab alacri ducis cui confidunt milites “ vultu, totam aciem dicto citius pervadit, “ et multa millia pectorum pariter accendit: iidem vero milites, victoria jam parta, “ unius vel ignoti hominis terrore perculsi, “ turpiter terga dederunt, nullo modo coercendi. “ Quin et fanaticorum quorundam furor, simili modo aliquando diffusus est; “ hominesque se sanos credentes, qui talem “ insaniam tempissent et irrisissent, solo “ visu et auditu furentium, ipsi dementiae “ facti sunt participes. Par ratio est affectionum quarundam nervosi generis; oscitationis, hysteriae, epilepsiae, quae solo “ visu

“ visu saepe mirum in modum propagantur *.”

In rationibus talium reddendis, philosophi, fere uno ore, ad Imitationem solam rem retulerunt. Mihi quidem (fateri fas sit) videtur, imperium Imitationis minus late quam vulgo creditum, patere; eamque (ut Baco ait) “res prensare, quas capere nequit.” Imaginationem interea, magis quam par fuit, neglectam, intra limites nimis arctos, philosophi compescuerunt. Verbis virorum, quibus mandata *Magnetismi Animalis* indagatio, uti liceat. “Imitatio tales impressiones diffundere conferat; Imaginatio vero est vis actuosa et terribilis de qua maxime illae pendent. Effectus omnibus noti, illorum causa latet.”—Tales sunt rationes quibus haec sententia nititur. Philosophi modo memorati, notarunt semper, etiam in “*processu publico*” feminas quam viros plures crisi-
bus *Magnetismi* “dictis; feminasque, quanto major sensibilitas et irritabilitas, facilius et magis affici.” Viri hi celebres

* GREGOR. *Conspect. Med. Theoret.*

lebres diversos hos effectus Imaginationi haud Imitationi tribuunt. Pariter quoque fit in theatro. Feminae irritabiles, molles, tenellae, quibus fere Imaginatio agilis, vivida, primo et maxime moventur. Illarum perturbationes in vultu pictae ab aliis videntur. Imaginatio his pariter excitatur et ardet, brevique idem omnino perturbationum ordo retexitur. Feminae, vegetae, robustae, nervos firmae, quaeque fere Imaginatione minus vivida gaudent, raro; virique plerumque rarius adhuc, afficiuntur. Sic fanaticorum furor citius inter faeminas quam viros propagatur; virique citius seriusve pro variis Imaginationis dotibus rapiuntur; sic de morbis nervosi generis dictis etiam observatum.

Ab omnibus hisce prolatis auctoritatibus, rebus factis, et ratiociniis, liceatne concludere pathemata plurimum ab Imaginatione pendere; talemque Imaginationem inter et pathemata intercedere nexum, et illa tam saepe simul et inter se invicem agere, ut effectus tam delicate quasi mixti, quos producant, semper rite inter se distingui nequeant.

His

His de Imaginatione in genere dictis, de ejus viribus ad valetudinem afficiendam proxime differam. Quae hac de re dicenda sunt, partes in duas secerni possunt. Primo, de quibusdam morbis, qui sola vi Imaginationis induci, vel sanari, videantur; quique mente a statu sano mutata, indicantur, differam. Secundo, de paucis agam, qui aliis inducti causis, vi Imaginationis graventur tantum, vel leniantur. Iisdem morborum nominibus utar, quae nobis a Cullenio celeberrimo, in Nosologia, dantur.

P A R S

P A R S I.

I. *De quibusdam morbis qui sola vi Imaginationis induci vel sanari videantur.*

C A P. I.

PALPITATIO, SYNCOPÉ.

PALPITATIO et Syncopé, a mentis pathematibus, vel nimis, vel nimis diuturnis, procul dubio oriuntur; nec defunt rationes, cur eos morbos credamus, a vi Imaginationis sola, saepius originem duxisse: hoc enim saepius observarunt ii, quibus mandata *Magnetismi Animalis* indagatio. Medicus quoque ingeniosus, D. Sigault, eorundem meminit effectuum, literis ad eosdem datis, quae, experimentorum, ad vim *Magnetismi* statuendam, factorum, historiam tradunt.

E

— Cum

“ Cum quosdam (ait) qui, domum, in loco
 “ *le Marais* dicto, habitant, certiores fe-
 “ cissem, me D. Mesmer discipulum fuisse,
 “ varios in feminam ejus domus effectus
 “ produxi; me etiam viso et audito, valde
 “ affecta et commota, quod primo me celare
 “ voluit. Sed cum pectus manu tetigis-
 “ sem, cor palpitans sensi. Tanta quoque
 “ ejus oppressio, ut thoracem plurimum
 “ contractam indicaverit. Vultus variis
 “ agitatus convulsionibus, oculi vagi fie-
 “ bant, Syncope tandem correpta corruit,
 “ prandium ore rejecit, diarrhoea affecta,
 “ et ad debilitatem plane incredibilem, re-
 “ dacta fuit *.” Plures tales historias me-
 morat, sed illas huic tam omnino similes,
 quod hic referrem, minime necessarium duco.

Palpitatio et Syncope, praeterea, saepissime
 illos vexant, qui Hysteria, Hypochondriasi,
 et Melancholia laborant; morbi, qui haud
 raro saltem, ab Imaginatione malefana, ori-
 ri videntur.

C A P.

* Report of the Commissioners charged with the ex-
 amination of the Animal Magnetism.

C A P. II.

HYPOCHONDRIASIS.

HUNCCE morbum saepe ab Imaginatione malesana oriri, semperque forsan ab ea plurimum pendere, vix dubitandum; etiamsi quidam homines, prae caeteris, propter quandam corporis constitutionem, ad hunc magis proclives, videntur.

Hisce rationibus hanc sententiam firmare conabor: primo, ipsius natura morbi; secundo, iis, qui saepissime hoc morbo laborant; tertio, frequentissimo et felicissimo morbum sanandi modo, consideratis.

Primo. Natura morbi. Miser ille vir, qui hoc morbo laborat, assiduus ejusdam mali imminentis terroribus exagitatur; suae tamen valetudini praecipue attentus, omnem sensum ingratum, utcunque levem et quasi nullum, ut maximi periculi, vel etiam mortis ipsius instantis, praenuncium metuit.

Ob

Ob metum valetudinis amittendae, valetudo
 secunda revera perditur : hincque illa quae
 morbum comitantur symptomata evolvun-
 tur. “ Hallucinationes mentis, (ait Sauva-
 “ gesius,) in eis frequentissime versantur
 “ circa sanitatem propriam, quam multo
 “ magis perditam, quam reipsa est, repu-
 “ tant ; quamque, continua ad corporis
 “ statum attentione, moesta scilicet et forti-
 “ ori, reapse labefactant : maxime ex eo,
 “ quod medicis suis diffidentes, remedia
 “ proprio Marte, vel inconcinne adhibe-
 “ ant, saepius suo morbo contraria ; ut re-
 “ petita cathartica, frequentes phlebotomias,
 “ clysmata quotidiana ; dum gulae imperare
 “ nesciunt, aut digestionem moerore pra-
 “ vaque alimentorum qualitate vitiant.
 “ Hinc flatus, ructus, borborygmi, hypo-
 “ chondriorum dolores, nauseae, vomitio-
 “ nes acidae, acres, biliosae, alvi constipa-
 “ tio, somni turbulenti ; hinc macies, cutis
 “ squalor, color fuscus *, &c.”

Symptomata

* Sauvages. Nosologia Methodica de Hypochon-
 driasi.

Symptomata haecce, se non subito ostendunt, sed, serie continua longiore vel brevior, evolvuntur et crescunt. Origines semper minimae. Nonne hoc naturae Imaginationis consentaneum? Solum magni Imaginationis eduntur effectus, postquam diu fortiterque egerit. Tunc enim solum rerum Images, quas sibi finxerit, esse verae videntur. Pariter aliquid, nec breve quidem, tempus exigitur, priusquam morbus omnino perfectus fiat; prius nimirum quam mens periculum quod metuat, verum prorsus crediderit. Primo metus levis vel quasi suspicio, nec nisi dum tristes solive simus, valet; quemque metum etiam minimi rationis conatus superare possint. Negotia, et occupationes quaecunque, quondam delectare solitae, placeant adhuc. Brevi tamen metus revertitur. Saepius agendo, Imaginatio agilior, fortiorque fit, magis semper ad agendum valet; res, de qua cogitatur, vividior evadit, augetur, exornatur, novaeque semper induit formas, ad mentem fallendam magis accommodatas.

Ratio,

Ratio, quae primo laude, victoriae, nobilis, quanquam facillime partae, semper rediisset, nunc et saepius in praelium vocatur, et majoribus undique premitur difficultatibus. Tandem imperium, quod tamdiu habuerat, omnino perdit, dum Imaginationo, vel minimum regi impatiens, in ditionem omnia redigere properat.

Dum talia fiant, pathemata deprimentia quoque in motum rapiuntur; haec novas vicissim vires Imaginationi impertiunt; dum contra, illius conamina aucta, haec magis magisque accendere conferunt. Viribus et illius et horum semper augmentibus, et datis invicem et receptis, utraque tandem ad summum augefcunt. Morbus formam absolutam induit. Fugiunt nunc omnia illa suavia, jucunda, quae antea feliciore in tempore vitae, tantum delectare solebant. Dominantur suspicio, metus, moeror, et paulatim Melancholiae, omnibusque, quae illam comitentur, malis viam sternunt.

Secundo. Ii, qui huic morbo praecipue obnoxii sunt. Ab omnibus fere notatum auctoribus,

auctoribus, Hypochondriacis saepissime viros Imaginatione valida insignes, quique eadem saepius meditari cupiunt, afficere; dum alii Imaginatione debili, magis vaga, fere semper hujus morbi immunes vivunt. “Plures enim (inquit Sauvagesius) sunt “ingeniosi, quam stolidi, et rustici, Hypo- “chondriaci *.” Etiam temperamento illo, Melancholico vel Hypochondriaco dicto, saepius illi insigniti, qui monumenta viri-um Imaginationis exegerunt nobilissima, si-ve dulci gratoque mundum delectare car- mine, si-ve sublimibus quas philosophia eru- at veritatibus, docere et instituere malue- rint. Expectandum igitur huncce morbum saepissime inter illos saeviturum. Nonne ita revera est? Nonne fere in triviis decanta- tur, viros summo ingenio praeditos, qui ar- tes elegantes, literas humaniores, philosophi- amque maximo et ardore, et successu ex- coluerint, morbo hocce frequentissime cor- reptos? “Quam saepe (inquit Robinson) “videamus

* Sauvagesii, Nosologia Methodica; Hypochondriasis.

“ videamus fummos philosophos hoc mor-
 “ bo laborantes, et frustra, quo se illius ty-
 “ rannide eripiant, nitentes *?” Eandem
 rem, de hoc morbo differens, praecipue no-
 tat Aretaeus: “ Familiare hoc vitium (ait
 “ auctor ille eximius,) illis, qui, ut erudi-
 “ antur, laborant, et ejus causa multa per-
 “ ferunt; quibus inest divinae scientiae cu-
 “ piditas; qui vigiliis macerantur; qui doc-
 “ tos sermones, et res graves meditantur;
 “ qui victum pleniorum et varium con-
 “ temnunt; qui in somnis vigilant; divitiae
 “ autem illis, adeptio et usus divinae sapi-
 “ entiae. Non eos abstrahit voluptas, non
 “ vagatio et peregrinatio; a quo enim dis-
 “ ciplinae amor non avocet? His igitur
 “ corporis macies adest, decolor facies, ob
 “ contemplationem stupidi habentur, ani-
 “ mo autem severi, non ridentes †.” Hic
 quidem objiciatur forsan, Aretaeum non de
 Hypochondriasi loqui, sed sub “ stomachi
 “ morbo” tantum “ dyspepsiam” nunc dic-
 tam

* Robinson on Spleen, Vapours, &c.

† Aretaeus de Stomachi Morbo.

tam intellexisse. Sed mihi omnino manifestum, ab hoc, aliisque ejusdem capitis locis, videtur, eum de ambobus hisce morbis differere, vel morbos illos alium alii permiscere. Nec puto conamina ingeniosi viri Culleni, quo morbos illos distinguat, et limites cuique proprios finiat, omnino profpere cessisse.

Auctores, plurima Hypochondriasis inter viros doctos, exempla retulerunt, quorum tamen unum, a viro illustri Mead, memoratum, hic tantum proferam: “ Celeberri-
“ mus quidam (inquit) Collegii socius, cum
“ nimium studiis incubuisset, Hypochon-
“ driasi correptus, ita cruciatum se putavit,
“ ut lecto affixus semper jaceret. Morbus
“ paulatim ingravescit; tandemque, amicos
“ qui circumstarent certiores facit, se jam
“ moriturum. Nec multo post, campana-
“ nam funeris praenunciam, in templo vi-
“ cino, pulsari jussit. Quod cum fiebat, ei,
“ (qui adolescentulus adhuc egregie cam-
“ panas pulsare didicisset,) tam omnino
“ imperite videbatur factum, ut, graviter
F “ ira

“ ira permotus, e lecto saltavit, ad tem-
 “ plum festinavit, verbis edituum (*the*
 “ *beadle*) asperis reprehendit, dixitque, se
 “ illi campanas rite pulsandi modum osten-
 “ surum: Fune igitur confestim prehenso,
 “ tanta cum vehementia opus peregit, ut
 “ brevi omnis sudore diffluebat. Nunc ad
 “ lectum rediit, quo contentus moreretur;
 “ spes tamen eum fefellit, exercitatio enim
 “ ei, vitam et vigorem reddidit *.”

Notandum quoque, quod ad eandem ma-
 gis firmandam sententiam conferat, homi-
 nem, rebus difficilioribus, et gravioris mo-
 menti occupatum, raro huic morbo obnoxii-
 um; si tamen magna illius conamina prof-
 pere cesserint, divitiaeque partae eum ad
 otia vitae duxerint, tum saepius eum Hypo-
 chondriam corripere.—Omnium laborum,
 et rerum, quibus se assueverat, immunis,
 ille undique convertitur, et quid agat, nes-
 cit. Forfan, felicibus adolescentiae et viri-
 lis aetatis annis, inter bella et castra perac-
 tis,

* Mead, Monita et Praecepta, de Hypochondriasi.

tis, tranquilla pacis, et dulcia ruris gaudia temnit. Nec virentia lustrare prata, nec acclivia montis scandere, nec inter densas et umbrosas sylvas se condere gestit.—Rure festinat ad urbem. Sed omnes etiam, quas praebeat voluptates urbs, brevi delectare desinunt. Ei sola bella, et castra sola placeant. Igitur ad illa aut redit iterum, aut domi permanens, anxius, inquietus, omnium quasi pertaesus vivit:—Nec difficile est videre talem mentis conditionem hujusce morbi et originibus, et augmini plurimum fauturam.

Tertio. Optimus Hypochondriasis sanandae modus.

Medicinae famam, quam in Hypochondriasi sananda, comparaverit, minime eripere velim; quibusdam enim symptomatibus lenitis, vel fugatis, plurimum certe profuit. Medicinae tamen minime fidendum; summisque niti viribus debemus, quo omnes illae cogitationes, quae mentem deprimant, terreant, omnino relegentur; aliaeque spem et hilaritatem afferentes, earum vice supponantur. Sic solum morbus sanandus,
sic

sic etiam optimi, qui de hoc morbo scripserunt, auctores opinati sunt: “Removendi
“ (inquit Celsus) terrores, et potius bona
“ spes afferenda; quaerenda delectatio ex
“ fabulis, ludisque, quibusque maxime sanus
“ capi consuevit; laudanda si quae sint ipsius opera, et ante oculos ponenda; leviter objurganda vana tristitia; subinde admonendus, in iis rebus quae sollicitant, cur non potius laetitiae quam sollicitudinis causae sint *.” Sic quoque vir illustris loquitur Sauvagesius: “Hypochondriaci admonendi sunt virum fortem dedecere hanc levium malorum intolerantiam, atque continuam de hisce querelam. Si enim satis persuasi forent, neminem ex omni parte beatum esse, in hac vita, nisi qui taedia et labores tum animi tum corporis eodem animo patitur, ac natus paterna manu castigatus, illi leves sanitatis alterationes non tanti facerent. Expedit ut, aliis fortioribus ideis excitatis, idea morbi ex eorum animo deleatur:
“ Plures

* Celsus de Medecina, lib. 3.

“ Plures visi sunt, qui, superveniente lite,
“ aut gravi negotio, sui morbi obliti sunt;
“ et, qui ejus oblivisci potest, salvus est. In
“ hunc finem, nihil convenientius est equi-
“ tatione per loca amoena, tempestate se-
“ rena, et quod eodem recidit, peregrina-
“ tione, navigatione, rusticatione; ast equi-
“ tatio praestat caeteris, omni enim instanti,
“ continuo novis, et variis objectis visus
“ auditusque percellitur; ita ut fere im-
“ possibile est animum ab attentione fu-
“ nestis non averti, et aliis cogitationibus
“ non assuescere, in quo magna pars cura-
“ tionis consistit *.” Celsus et Sauvagesius
ita accurate sensus aliorum de hac re scrip-
torum exprefferunt, ut alia ex aliis scriptis
minime referenda puto.

C A P.

* Sauvages. id. ib.

C A P. III.

MELANCHOLIA.

NULLUS, ut mihi videtur, alius morbus quam Melancholia, rectius Hypochondriasis sequatur; quia illis plurimae res similes; saepe eodem homine, eodem tempore faeviunt; raro forsan omnino disjunctae observantur; et quia Hypochondriasis saepius in Melancholiam transire videtur. Igitur, de origine Melancholiae, ordinem eundem sequar, quem de Hypochondriasi agens sequutus. *Primo*, Quaedam de natura morbi dicam. *Secundo*, De iis qui saepissime Melancholia laborant. *Tertio*, De optima sanandi methodo.

Primo. Natura morbi. Melancholici fere dicuntur moestam, sed falsam, de re aliqua, sententiam ferre; dum de aliis, caeterorum hominum instar, judicant et agunt. “ Melancholia (inquit Aretaeus) est autem animi

“ mi angor, in una *φαντασια* infixus et in-
“ haerens, absque febre:” Et in alio ejus-
dem capitis loco dicit: “ Melancholici in
“ tristitia et animi angore duntaxat versan-
“ tur. Nec vero, in una tantum insaniae
“ specie, laborant; sed aut venenum ne
“ sibi detur suspicantur; aut, hominum
“ consuetudinem perosi, in solitudines au-
“ fugiunt; aut, ad supersticiosam religio-
“ nem, convertuntur; aut lucem hanc vi-
“ tamque odio prosequuntur*.”

Natura hujus morbi, a duobus exemplis
a Boerhaavio memoratis, optime illustratur.

“ Vidi (inquit vir illustris) clarissimum vi-
“ rum persuasum sua crura duo stramina
“ esse, sapientem in aliis plerisque rerum
“ generibus. Nunquam passus est eripi
“ sibi errorem, ullo argumento; amici ju-
“ bebant oculis uteretur in luce clarissima;
“ digitis, hortabantur, ut crura tangeret, et
“ naturalem figuram, et substantiam con-
“ servatam, persuaderetur. Pertinax ille,
“ parconsque straminibus, nolebat inniti
“ fulcris

* Aretaeus de Melancholia.

“ fulcris fragilissimis, ne, collisibus festucis,
“ collaberetur. Tandem amici, instantissi-
“ mis precibus ita fatigant hominem, ut
“ pedes muniret ocreis firmissimis, ne forte
“ frangerentur; tutusque hoc praesidio, in
“ carpento rus peteret, laxandi animi causa.
“ In ipsa via, duo larvati studiose dispositi
“ erant, qui ab uno latere rhedae adsilirent,
“ strictis gladiis et latronum habitu; alte-
“ rum vero vehiculi latus liberum relin-
“ querent. Noster, oblitus stramineorum
“ crurum, praeceps se in fugam dedit va-
“ lido saltu, et in eo ipso temporis momen-
“ to sanatus est; atque, ab eo tempore,
“ millies deploravit imbecillitatem huma-
“ narum scientiarum, cum videnti sibi et
“ tangenti, aequo certo constitisset crura
“ straminea esse, ac nunc constaret eadem
“ vera crura esse.” “ Juvenis (ait idem)
“ jurisconsultus, eruditus et sapiens, in hoc
“ uno peccabat, quod semper chartis im-
“ pallefceret. Amici, ut animum a severio-
“ ribus studiis averterent, suadent ut iter
“ amoenum, recreationis gratia, susciperet;
annuit;

“ annuit ; dum iter faciunt per omnes rei-
“ publicae nostrae urbes, Muydam appel-
“ lunt ; petunt videre arcem, ubi dicitur
“ esse sedes, qua captus et detentus est Flo-
“ rentius Hollandiae comes, quia Matil-
“ dam violaverat et constupraverat. Se-
“ des autem sic dicitur facta esse, ut ille, qui
“ se huic committit, illico ferramentis exi-
“ lientibus constringatur et capiatur. Lu-
“ dibundae puellae comiter invitant nos-
“ trum jurisconsultum ut in illa sede pau-
“ lo resideat ; ille, dolum minime subol-
“ faciens, annuit, subitoque ejus manibus
“ et pedibus injiciuntur catenae ; ille capi-
“ tur, pallefcit, filet, moestus incedit, puta-
“ tur animo perturbatus ; sed ille ab eo
“ momento semper solitudinem quaesivit,
“ et dixit se ubique quaeri ab iudice, ut
“ morte plecteretur. Haec facta impres-
“ fio nulla arte postea deleri potuit, et cre-
“ ditur, mortem ipsi sibi conscivisse, nemo
“ enim unquam cognovit quo abierit *.”

G

Inter

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

Inter veteres Melancholia a quadam Bilis mutatione, per quam color in nigrum versus, oriri vulgo credebatur. Haecce sententia, aliarum ad instar, quae in scriptis veterum traduntur, a medicis post literas renatas recepta, per plures annos vigeat : nunc autem ubique spernitur.

Medici recentiores, hujus morbi originem, ad quandam totius corporis, et praecipue cerebri conditionem ; quam *rigidam* dicere solent, fere retulerunt. Hancce sententiam, cerebri sectionibus scalpello anatomico accurate factis, firmare conantur. Anatomici quidam, jure celebres, se talem quidem cerebri conditionem saepius observasse dicunt. Nonne tamen aequae constat, alios et peritos, et accuratos, eandem raro notasse ; nec ullam revera a sano ejusdem organi statu mutationem. Praeterea, ab illis corporeis morbi theoriis, symptomata omnia explicare, nequimus.

Imaginationi laesae igitur ejus originemtribuendam puto.—Minime necessarium quaerere, et saepissime fieri nequit, ut statuamus quo modo res, cui in Melancholia aeger attendit,

attendit, primo tantam illius attentionem sibi converterit. Sat erit, si re data, ostendere possumus, nostram sententiam et Imaginationis naturae, et nexui, qui eam inter et pathemata intercedat, omnino consentaneam. Sed mihi veri videtur simillimum, Melancholiam, eodem prorsus modo, ac Hypochondriasin, oriri et progredi. Restantum in Melancholia, quibus attendatur, magis variae: Imago et pathemata deprimentia plus augeri videntur. Haec mea sententia multum virorum celebrium Haller et Broun auctoritate firmatur, qui fere eodem modo de Melancholiae origine ratiocinantur.

“ Nonne (Halleri verbis utor) videntur
“ (Melancholici scilicet) eandem sibi repetendo ideam, et unicam meditando, eam
“ paulatim reddere validiorem vividio-
“ que, donec ipsi presenti objecto nihil cedat robore, atque adeo assensum extorqueat *.” “Curandum est, (inquit Broun)
“ ne animus in unam modo rem, rerumve
seriem,

* Haller. Annotationes ad Boerhaav. Praelection. Academicas, Vol. IV.

“ seriem, nimis intendatur, vel cuiusvis
 “ cupidinis pareat imperio. Cum eadem
 “ enim imagines semper animo recurrunt,
 “ his Imaginatio quasi inficitur, et hinc de-
 “ mentiae genus Melancholia dicta oritur,
 “ quoniam omnes, qui sic mente capti sunt,
 “ idem semper meditantur: vel si paulo
 “ ab eo advocati fuerint, sensim in con-
 “ fuetas relabuntur cogitationes *.”

Cum Imaginatio, pathematibus iuvanti-
 bus, firmam rei quacum occupata sit fidem
 stabiliverit, et ita morbus prorsus perfectus
 fuerit, fugiunt omnis spes hilaritasque; de
 omnibus timetur, angitur, desperatur; nihil
 juvet; nihil alliciat; pulchrae naturae facies
 densis nubibus et atris undique co-operta ja-
 cet; ipsa etiam vita cum tanta cura et solici-
 tudine haud ita pridem custodita, nunc
 omnibus orba gaudiis et voluptatibus, fit
 onus grave atque molestum, tandem in-
 tolerabile evasurum. Ita eleganter eadem
 exprimitur res, a celeberrimo viro Gul.
 Laurentio Broun supra dicto, “ Qui ani-
 mum

* Gul. Laurent. Broun, Oratio de Imaginatione in
 vitae Institutione regunda.

“ mum tristium contemplationi applicat,
“ qui tetrica Imaginandi vi, incertas lugu-
“ bresque imagines sibi ante oculos frequen-
“ ter ponit, et nigris tanquam adumbrat
“ coloribus; is moesta erit severaque indole,
“ ad Melancholiam pronus, a risu, joco, fes-
“ tivitae alienus. Eheu quot, quantaque
“ aerumnae, ex hac origine derivatae, men-
“ tem invadant, eo acerbiores et vehemen-
“ tiores quod fictae sunt omnino et com-
“ mentitiae. Imaginatione enim experi-
“ am ipsam superat; quia, in unum quasi
“ cumulum, omnia dira et calamitosa, co-
“ cervat. Hinc animi et corporis vires
“ extinguuntur, nervi languent, omnia
“ agendi incitamenta pereunt; mens infe-
“ lici Imaginationi mancipata opprimitur,
“ nec jugum excutere potest; totus rerum
“ contristatur aspectus; atris naturae facies
“ coloribus vestitur: jucundum nihil vel
“ exoptandum manet: sol ipse deficere vi-
“ detur; animus spississima obductus cali-
“ gine, societatem hominum fugit, appetit
“ solitudinem, lucem odit, mortem, tanquam
“ unicum

“ unicum malorum perfrugium, cupit, desiderat. Dies per moerorem peragitur :
 “ Irrequieta nox nullum, somno oblivioso,
 “ aegritudinum solatium subministrat.”

Secundo. Qui saepissime huic morbo obnoxii. Non dubitare licet summum rerum parentem statuisse, ut res quae extra nos percipiantur, fortius mentem, quam quae mens sibi ipsi fingat, afficerent. Inter omnes constat tamen quosdam homines, mentem a rerum contemplatione externarum, adeo interdum seduxisse, et in suas cogitationes, attentionem ita infixisse, ut, Imaginatione eas augente et exornante, veri speciem tandem omnino simulaverint.—Sed haecce res plerumque observata fuit inter homines ingenio insignes, quibus Imaginatio maxime valida ; interque illos Melancholia maxime valet. Παντες ὅσοι περιττοι, (inquit vir summus Aristoteles, ipse, ut fertur, semel Melancholicus) γεγωνασιν ανδρες η κατα φιλοσοφιαν, η πολιτικην, η ποιησιν, η τεχνας, φαινονται Μελανχολικοι οντες*. Haecce res quoque
 ab

* Aristotelis Problem. Section 30.

ab aliis veterum scriptorum memoratur, omnesque fere inter recentiores auctores, de hoc morbo accurate differentes, eandem notarunt. “ Grata illa (ait Boerhaavius) et
“ fertilis Imaginatio, facit summos artifices
“ insanire, nisi potando et saltando, animum
“ iterum divertant ; sed, si suo opere, nimium
“ insistant, in mala Hypochondriaca et
“ Melancholica ruunt *.” “ Viri ingeni-
“ osi, (ait Suavagesius) poetae celebres, ar-
“ tifices praeclari inter pictores, musicos,
“ &c. huic morbo praecipue fuere ob-
“ noxii †.” Facile foret, sed minime necessarium, plura de hac re, ab aliis citare auctoribus.

De Melancholia quoque ut antea de Hypochondriasi, dicamus, eam rarius inter homines actuosos, negotiis magnis, et arduis rebus occupatos saevire, quam inter eosdem, siquando bonum otium ignavia et occupationibus inanibus et ineptis conterant.

Tertio.

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

† Suavages. id. ib.

Tertio. Optima sanandi methodus. Nec magis in Melancholia, quam in Hypochondriaci, medicinae, regimini vario confugiendum vel fidendum. Imaginatio avertenda, quantum fieri potest, a rebus consuetis et dilectis; aliaeque, ab his, quam maxime diversae, de quibus se exerceat animus, subministrandae*.

Itinera

* Morbo incipiente, vel paulo tantum profecto, conamina ipsius aegri forsan plurimum profint. Nuncque poetae nostri Armstrong consilium et elegans et rectum:

- “ Go, soft enthusiast, quit the cypress groves,
 “ Nor, to the rivulets lonely moanings, tune
 “ Your sad complaint; Go seek the chearful haunts
 “ Of Men, and mingle with the bustling crowd.
 “ Lay schemes for wealth, or power, or fame, the wish
 “ Of nobler souls, and push them night and day:
 “ Or join the Caravan in quest of scenes,
 “ New to your eyes, and shifting every hour,
 “ Beyond the Alps, beyond the Apennines;
 “ Or, more adventurous, rush into the field,
 “ Where war grows hot, and raging thro’ the sky,
 “ The lofty trumpet swells the maddening soul;
 “ And, in the hardy camp, and toilsome march,
 “ Forget all softer and less manly cares.”

Itinera praecipue ab omnibus laudantur medicis ; verique videtur simillimum, illa plerumque plurimum profutura, nam undique res variae et gratae mentem sollicitant, alliciunt, paulatimque, et quasi inscia ipsa, ad se prorsus convertunt. “ Prae reli-
“ quis omnibus (verba sunt viri illustris
“ Swietenii) profunt itinera, tunc enim no-
“ va occurrunt, et insolita objecta, quae
“ satis efficaciter mentem afficiunt et cogi-
“ tationem mutant *.” Auctor idem quoque memorat, se plures novisse doctos homines, quibus frustra persuasum fuit, ut quendam puteum metallis medicatum, ad salutem recuperandam adirent, qui tamen postea, iter ad quasdam bibliothecas, vel ad viros, ingenio claros et doctrina, visendos, ut fusciperent facile inducti, et quibus ex itinere secunda valetudo iterum restituta.
“ Si constat (dicit cel. Cullenus) esse vel
“ homines vel res, quae, virum Melancho-
“ licum a cogitatis quibus se affueverit,
“ avocare, et ad alia convertere possint, illa
H “ quam

* Swietenii Commentarii in Aphorismos Boerhaavii.

“ quam faepissime ei adesse debent. Itaque
 “ iter, quia omnem cogitationis seriem in-
 “ terpellat, et quia res novae grataeque
 “ oculis usque et usque obveniunt, plerum-
 “ que utile *.”

Musice, ut hujusce medela morbi, inter
 quasdam antiquas nationes multum valuit.
 “ Musice (dicit Plato) in morbis illis, qui a
 “ mente laesa pendent, sanandis minime ne-
 “ gligenda : sicut enim medicina, corpus a
 “ crassis illis qui organa minus nobilia one-
 “ rent, impediunt, humoribus purgat ; ita,
 “ musice mente expellit, atra illa et depri-
 “ mentia cogitata, quae cum diutius per-
 “ manserint, organa nobilissima debilitent,
 “ turbent, opprimant.” Hunc in usum,
 Pythagoras summus philosophus, lato mu-
 sices in mentem imperio notato, plures har-
 monias condidisse fertur.

Edocemur quoque a literis sacris, gentes
 plures orientem versus musice ad Melan-
 choliam leniendam et sanandam saepe usas
 fuisse. “ Et malus spiritus a domino mis-
 “ sus Saulum vexabat. Servique Sauli illi
 “ dixerunt,

* Callen's Practice of Physic.

“ dixerunt, ecce nunc malus spiritus a do-
“ mino te divexat. Herus noster jubeat
“ servos tuos, qui coram te stant, ut quen-
“ dam lyrae pulsandae peritum exquirant ;
“ et fiet, cum malus spiritus sit in te, quod
“ manu pulsabit lyram, iterumque sanus
“ evades. Itaque fiebat, cum malus spiri-
“ tus Saulum divexaret, Davidem lyram ce-
“ pisse, manuque pulsasse ; sic Saulus recrea-
“ tus sanusque evasit, et malus spiritus ab
“ eo discessit.”

Denique par omnino notare, ratiocinia,
disputationes, contradictiones non solum
prodesse nunquam, sed revera morbum sem-
per plurimum gravare. Omnia paulatim
leniter, et quasi aegro inscio facienda.
“ Paulatim, et non evidenter, (inquit Cel-
“ sus) ab his quae stulte dicuntur, ad meli-
“ ora mens adducenda.” Eandem etiam
protulit Caelius Aurelianus sententiam.
“ Mandandum ministris (ait) ut inductive
“ nunc indulgeant consentientes, nunc in-
“ sinuando corrigant vana, recta demon-
“ strantes.”

C A P. IV.

NOSTALGIA—PATRIAE MORBUS.

HELVETICI, prae omnibus, huic morbo obnoxii. “ Nostalgia (inquit Hallerus ipse “ Helvetia oriundus) genus est moeroris “ subditis reipublicae meae familiaris *.” Non tamen hic morbus Helveticis proprius, sed inter omnes magis minusve fere valet populos; praesertim si respublica bene leniterque geratur, et incolae felices liberi-que vitam degant. Imperium ejus quidem ad alia animalia patere nonnunquam videtur.

Nostalgiam jam post Melancholiam locavi, quia sententia, morbos illos ejusdem generis tantum species esse, a docto tradita Vogelio, mihi veri videtur simillima; et quia plura illis consimilia.

Nostalgiae originem, in longum indagare, minime necessarium; nam nullus forsan
est

* Haller. Element. Physiolog. Vol. V. p. 583.

est morbus, qui, virium quibus Imaginatio pollet, melius, minusve ambiguum, vel de quo minus disputatur, exemplum subministrat. Hic igitur sat erit brevem morbi, sanandique modi historiam dare, magna ex parte, Sauvagesio excerptam. Utcunque tamen brevis haecce historia, etiam et imperfecta, nonnihil forsan lucis Melancholiae et Maniae affundat.

Propter vehemens patriam et amicos revivendi desiderium, miser homo moeret, filet, solitudinem cupit, per noctem vigilat, nec cibum appetit: vires paulatim deficient: vespere febris hectica invadit. Talis est Nostalgia simplex: aliquando tamen, secundum Hallerum, "in rigorem et Maniam; aliasque, in febres lentas abit." "Synochum Tertianum, (inquit Sauvagesius) Tritaeophyam, vel aliam febrem comitem Nostalgia habet. Haec Nostalgio complicata dicitur *."

Morbus plerumque inter juniores saevit, saltem locus qui sequitur, a Sauvagesio citatus,

* Sauvages. id. de Nostalgia.

tus, hanc sententiam firmare videtur. “ U-
 “ traque (scilicet Nostalgia simplex et com-
 “ plicata) aggreditur juvenes mollius in
 “ parentum sinu educatos, qui, prima vita
 “ peregrinantes, vel adversam fortunam, vel
 “ morbum incurrunt, et amicis orbati, pa-
 “ triae suae delicias mente revolvunt, ea-
 “ rumque desiderio tanto majore tenentur
 “ quo pejus se habeant; ut, si a fociis pro
 “ rudibus habiti, illis ludibrio sint; si ob
 “ linguae morumque differentiam, soli vive-
 “ re cogantur; hinc, alto moerore detenti,
 “ omnem societatem fugiunt; nemini suae
 “ aegritudinis causam declarant*.”

Quod quoque de hoc morbo mirum,
 nulli vitae gradui proprius; et locis sum-
 mis et infimis orti, et divites et pauperes
 Nostalgia afficiantur. “ Vidi (ait Sauva-
 “ gesius) puerulum, mendicorum filium,
 “ cujus proinde patria erant tantum trivia et
 “ viae publicae, qui parentibus suis orbis,
 “ hoc morbo laborabat†.”

In

* Suavages. id. ib.

† Id. ib.

In Nostalgia sananda, saltem simplici, secundum Sauvagesium, medicamenta fere inutilia, et quibus, ob paupertatem aliasve res, patriam revivere negatur, hi morbo saepius perierunt. “ In hoc morbo (ait) curatio ex auxiliis moralibus solum est repetenda; ut, ex amicorum consuetudine, ludis, theatris, comeffationibus: sed, si paulo gravior sit morbus, et illis remediis resistat, unicum auxilium est in patriam reditus; licet enim aegri prostrati, debiles, vix e lecto surgere possunt, cum certa spes est se in patriam reversuros esse, mox se melius habent, vires resumunt, et, in ipso itinere, saepe sanantur. In Nostalgia complicata (scil. cum febris quoque adest) ad Kinkinam confugiendum est: emulsiones cum sufficiente Narcotici dosi vespere sunt exhibendae; et non solum proxima spes redeundi in patriam ipsis facienda est, verum utcunque aeger sit debilis et febre correptus, vel rheda vel lectica ad parentes suos dimittendus. Sunt etiam, qui, perspecta libertate patriam

“ triam suam repetendi, ex hoc solo illico
 “ convalescunt, et a Nostalgia liberantur,
 “ licet patriam suam non repetant ; saltem
 “ aegri fere, in ipso itinere, vires, et paulo
 “ post, fanitatem recuperant *.”

C A P. V.

M A N I A.

MANIA sic a Melancholia discrepat, quod aeger Maniacus de ulla re nec recte judicat, nec agit ; vel, secundum Aretaeum, “ Mania est ex toto mentis alienatio diuturna vacans febre.”—Maniam ab Imaginatione laesa nonnunquam saltem originem ducere, mihi veri simillimum videtur. Haec mea sententia, rationibus sequentibus ex ordine illustrandis, nititur. *Pri- mo.* Plurima Maniae symptomata Imaginationem alias valide agentem saepius comitari observata. *Secundo.* Homines, qui plerumque

* Sauvages. ib.

rumque Mania afficiuntur, Imaginatione agili valida fere insignes. *Tertio.* Sanandi modus a plerisque laudatus medicis, et multorum historia qui sic sanati eandem firmanent sententiam. Porro hujus morbi exempla aliis modis sanati, quae medicos quosdam aliter de morbi origine sentire duxerint, per sententiam quam tueor explicari possint. *Quarto.* Hypochondriasis, Melancholia saepe; Nostalgia et Noctambulatio nonnunquam saltem in Maniam transire videntur. *Quinto.* Theoria hujus morbi a Hallero, et plerisque aliis auctoribus tradita, consideranda.

Primo. Plurima Maniae symptomata, Imaginationem valide agentem, alias comitari observata sunt.—In Mania, pathemata facillime excitantur; et, ob causas leves, ut plurimum augentur.—In priore hujus Tentaminis parte, pathemata ab Imaginatione pendere; et, quo illa, hanc prius egisse, necesse, comprobare conatus sum. Si pathemata, in Mania, propter causas leves, valde
I augeantur;

augeantur; Imaginatio vicissim, ad omnia quaecunque nimium amplificanda, prona.

De Maniacis notatur, falsas quas foveant sententias, aliquam ad injuriam, quam antea vel acceptam, vel cogitatam putaverint, spectare; quodque maxime mirabile, amicos, quos antea carissimos fidissimosque habuerant, nunc praecipue suspicantur et oderunt.—Hoc de Maniacis dictum, re de J. J. Rousseau, a Domina de Stael memorata, elegantissime mihi illustrari videtur. “Cre-
do (ait femina illa celebris,) Imaginatio-
nem, caeteris ejus facultatibus multo va-
lidiores, has fere delevisse, vel (si ita
loqui liceat,) absorbuisse. Res vitae, po-
tius in mente, quam extra illum, perac-
tae videbantur. Illi saepius forsan con-
tingeret, eum, feminam, quam nunquam
vidisset, de qua tantum quaedam audi-
isset, vivida Imaginatione eam menti
pingente et exornante, revera deperiisse.
Nonnunquam amico quam amantissime
valediceret; si tamen unicum forsan emi-
sisset verbum, quod in malum torquere-
tur,

“ tur, illud in mentem revocaret, perpen-
“ deret, amplificaret, usque et usque volve-
“ ret, tandemque in iras raperetur. Hinc
“ ab errore vix liberari potuit; lux enim
“ quae mentem subita irradiaverit, erroris
“ tenebras, quae paulatim ortae et auctae
“ mentem obscurassent, fugare haud po-
“ tuit. Hinc quoque longa ejus amicitia
“ frui, valde semper difficile. Unicum ver-
“ bum, gestus unicus, altae materiem me-
“ ditationis suppeditaret. Res etiam levif-
“ simas quasi propositiones mathematicas
“ adligavit, eique conclusiones inde deduc-
“ tae, demonstrationes veluti firmas et haud
“ refellendae visae sunt *.”

Vis omnium, quae voluntati parent, cor-
poris partium, plurimum in Mania augetur.
—Neminem latet quantum pathemata ad
corpus excitandum et roborandum valeant.

Maniaci perraro semper, aliqui nun-
quam dormire observantur.—Etiam quis-
que fere novit, quidquid Imaginationem
excitare

* M. de Stael, *Reflexions on the Life and Writings*
of J. J. Rousseau.

excitare et intendere, id plurimum quoque ad somnum impediendum valere. Philosophus sublime raptus, quoties levem somnum gratumque negligat, dum regiones adhuc incognitas et intentatas, quo aliquid exinde ad gloriam scientiarum evehendam, ad generis humani honores augendos, suumque nomen aeternum reddendum, referat, perlustrare audet *? Quoties dulces obiviscitur somnos vir Musis dilectus, dum felices, quos sibi ipse finxerit, orbes laeto exultans gaudio pererret? Quidem, in historia vitarum quorundam celeberrimorum philosophorum et poetarum, notatum reperimus, illos paucas tantum horas somno dedisse.

Maniaci rebus externis, et sensibus, qui caeteros homines maxime afficiunt, minime attenti. "Saepius (verba sunt Sauvagesii) omnem cibum obstinate recusant; "frigoris et caloris patientissimi sunt; me- "dia

* ——— "For this the pensive Sage,

"Heedless of sleep and midnight's hurtful damp,

"Hangs o'er the sickly taper."

“ dia hieme nudi humi jaceant, nec multum refrigerantur.”—Alias etiam, quum Imaginatio multum excitetur, perparum ad res extra nos positas, et ad famem, sitim, calorem, frigus et caetera attenditur. “ Hieronymus Cardanus, (inquit summus Boerhaavius) de quo dictum est, quod eo nemo unquam insaniverit stultius, et sapientius, vectus rheda in ecstasim incidit, cogitans profundissime. Auriga viae nescius quaerit, qua via incedendum est; respicit et vidit eum nil sentire; ad tenebras usque nil responsi, nil iussi accepit; permittit jumentis ut trahant currum: Tandem quiescunt sub patibulo. Cardanus ad se rediens irascitur, sed mox causam agnovit *.” “ Quem ardorem studii (utor verbis Ciceronis) censetis fuisse in Archimede, qui dum in pulvere quoddam describat attentius, ne patriam quidem captam esse senserit †.” “ Tri-
duo neque bibit, neque edit, neque audi-
vit,

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

† Cicero de Finibus.

“ vit, neque vidit Vieta dum arcanas notas
 “ interpretabatur *.” Narrat auctor libri
 cui titulus “ Eloges de Scavans :” Poetam
 inter Italos celeberrimum Marinum, tam intento
 animo in poemate “ Adonis” dicto recen-
 sendo et emendando occupatum fuisse, ut
 crus plurimum, priusquam sensisset, combus-
 tum.

Secundo. Li qui saepissime Maniaci eva-
 dunt.—Dicitur ab Aretaeo, qui naturam
 semper accuratissime observavit, “ Illos huic
 “ morbo facillime patere, qui natura sunt
 “ iracundi, acriter excandescunt; verum
 “ et in aetatibus quibus calor et sanguis
 “ multus est, hi furore exagitantur, ut
 “ puberes, juvenes, et viri; victus ratio,
 “ multi cibi assumptio, faturitas immodica,
 “ ebrietas, luxuria, veneris appetentia, hanc
 “ aegritudinem conciliant †.”

De Mania quoque notemus illam saepis-
 sime inter homines saevire, qui alias Im-
 aginationem maxime validam ostenderunt.

Dicit

* Haller. Physiolog. vol. 5.

† Aretaeus de Mania.

Dicit vir illustris Mead, "Frequens Maniae
" causa est nimia mentis intentio, et cogi-
" tationes diutius in aliquid etiam gratum
" et jucundum fixae et inhaerentes. Talis
" enim mentis intentio, cogitatio ita fixa,
" omnes ejus facultatis (ut inter illos qui
" nimium studiis incumbunt, videatur)
" plurimum laedere possunt." "Homi-
" nes (inquit vir clarus Robinson) magna
" mentis vi, summo ingenio, Imaginatione
" maxime sublimi a natura praediti, saepi-
" us, dum in altum feruntur, in Maniam
" quasi proflire videntur; cum enim cor-
" poris habitu calido, bilioso sint, hinc
" necessario venit, dum mens sublime rap-
" ta aliquid cogitatum nobile insequitur,
" ad altiora usque et usque tendens, impe-
" tus ejus majores fiant quam ut cerebrum
" debile tenellum ferat. Ita cerebrum, pe-
" nus pulcherrimorum et utilissimorum for-
" san cogitatorum, quassatur, frangitur, di-
" rumpitur, et omnia vi Imaginationis ni-
" mis fortiter agentis, confunduntur et per-
" miscentur *."

Plures

* Robinson on Spleen, Vapours, &c.

Plures etiam, qui de vita summorum philosophorum vel poetarum scripserunt, auctores notarunt, eos nonnunquam signa haud dubia Maniae ostendisse: “ Fatendum tamen est (ait vir doctus Petit) in multis altissimae sapientiae viris, mixturam sapientiae et dementiae, signis haud obscuris, deprehensam fuisse. Ut enim vetustiores illos taceam Democritum, Heraclidem, Hippocratem geometram peritissimum, referre libet quae de Cardani ingenio Thuanus in historiis memoriae prodidit. Romae (inquit) cum diverso ab aliis cultu incedentem, paucis ante obitum annis, conspicati et allocuti, et saepius admirati sumus; cum celeberrimi tot scriptis hominis recordatio subiret, neque tamen quidquid in eo quod tantae famae responderet, animadverteremus *.” Clarus Zimmerman narrat, magnos philosophos Swammerdamium, et Huigenium non semel tantum Mania laborasse.

* Petit. Annotationes ad Aretaeum.

raffe *. Fertur etiam ipsum divinum Newtonum semel pene Maniacum evasisse. “ Tassus poetarum Italarum princeps, (inquit Hallerus) qui hodiernis temporibus floruerunt, si Muratoro de Phantasia disferenti credamus, non semel pene Maniacus fuerit †.” Hic quoque clari poetae J. J. Rousseau meminisse liceat; et Petrarca illustris semel Mania quodammodo affici certo visus est. Facile, alios plures, et philosophos et poetas, quorum fama late meritoque pervulgata, ad nostram illustrandam sententiam, si non supervacaneum esset, referre possem.

Quidam quoque de Mania differentes dixerunt, homines eosdem, Maniacos quam cum fani, nonnunquam plus ingenii ostendisse.

Tertio. Medendi modus.—In Mania fananda, aegrotum in quandam obscuram aedium partem amovere oportet; quae, quam longissime distare debet ab omnibus, quae fuscitare possint cogitata, quibus mens ipsa

K

indulgere

* Zimmerman, de Bile Atra.

† Elementa Physiologiae, v. 5.

indulgere nimium cupit. Hic, quaecunque
animum commotum ac perturbatum sedare
queant, quaerenda; et cogitata, quam maxi-
me grata, prioribus diversa, inducenda. “De-
bet enim (ait Mead) esse lex, vix, aut
quam rarissime, violanda; cogitata illis
quae fovere solebant omnino diversa in-
gerere; quo mens ad alia meliora cogita-
ta paulatim se consuescat.”

De hoc morbo sanando differens Aretae-
us optime quoque monuit: “Infanientes
oportere non esse vel solos, vel inter eos,
quos aut contemnant, aut negligent.”
Celeberrimi inter recentiores medici, hoc
Aretaei monitum comprobant, dum ipsi
idem fere moneant jubeantque. “Menti-
bus Maniacorum (inquit Cullenus) reve-
rentiam, etiamque terrorem hominum
quorundam, praesertim tamen illorum
qui semper illis adesse debent, injicere
prodest. Hunc igitur terrorem, hanc-
que reverentiam, consequi conentur; pri-
mo illos cohibendi et coercendi semper
auctores fiant: nonnunquam etiam, si
opus,

“ opus, plagae verberaque adhibenda sint.

“ Saepe quoque plurimum proderit, si ii-

“ dem, qui nunc coerceant et puniant, om-

“ nis, quantum liceat indulgentiae, aucto-

“ res fiant; probe semper memores, metum,

“ si indulgentia abusa fuerit, ineutere.”

Quam utile sit, historia a Boerhaavio tra-
dita optime tamen illustrare videtur.

“ Quidam in Hollandia Boreali, adeo fa-

“ mosus pro Maniae curatione, ut summi

“ in republica viri male laborantes ipsi

“ committerentur. Simulac eos in domum

“ receperat, et insaniae causam prius ex

“ amicis intellexerat, benignissime eos trac-

“ tavit; at, simulac de malo conquereban-

“ tur, per tres vel quatuor fatuos, qui hoc

“ ministerio superbiebant, loris coriaceis

“ immisericorditer flagellebantur, donec

“ tandem de morbo non auderent queri;

“ filentes, iterum tractabantur benignissi-

“ me, abundantes omnibus, quae desiderari

“ poterant; at, vel minimum de morbi

“ causa conquesti, enormiter vapulabant;

“ tandem homines illi, ubi sentiebant quam

“ minimam

“ minimam scintillam infaniae affurgere,
“ adeo verbera metuebant, ut infaniam de-
“ ponerent. Novi (mox addit) virum pri-
“ mae dignitatis sic sanatum, qui, post ali-
“ quot annos, iterum aptissimus reipubli-
“ cae gubernandae exstitit *.”

Quodcunque mentis attentionem allice-
re, et quasi figere valet, plurimum in hoc
morbo profuit. Sic Hallerus et Cullenus
dicunt, Maniacos nonnunquam omnino du-
ro labore convaluiffe.

Plures aliae medelae, quae in Mania fa-
nanda felici exitu usurpatae fuerunt, ad fal-
sas, quae menti inhaeserint, impressiones de-
lendas, novis aliis et fortioribus oblatis, sunt
accommodatae. Illos in mare subito jactan-
dos suadet Boerhaavius. “ Praecipitatio in
“ mare, submersio in eo continuata, quam-
“ diu ferri potest, princeps remedium est †.”

Celsus dicit, terrorem, mentisque pertur-
bationes, saepe utiles fuisse. “ Subito
“ enim

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.—Vide etiam
Swieten et Haller.

† Boerhaav. Aphorism. 1123,

“ enim (ait) terreri, et expavescere, in hoc
“ morbo prodest, et fere quicquid animum
“ vehementer perturbat.” Itinera etiam,
ut in Hypochondriasi et Melancholia, sic in
Mania profuerunt. “ Infanientes (inquit
“ Aretaeus) debent mutare regiones; et, si
“ mens redit, annua peregrinatione sunt
“ jactandi.” Cullenus narrat, “ se plures
“ novisse Maniacos, qui prorsus, dum lon-
“ gum facerent iter, sanarentur.”

Anne sententia de origine morbi, quam
nunc defendere et stabilire conor, aliis
hujusce morbi sanandi modis convenit?
Omnes hi tamen medendi modi hac fere
sententia nituntur, nimium scilicet totum
corpus *excitatum esse*. “ Maniaci (inquit
“ Hallerus) fere sanantur ab iis quae vi-
“ res frangunt nimias, venaesectione, ar-
“ teriotime, maximaque copia aquae, in
“ qua purgantia medicamenta dissoluta es-
“ sent; quod quidem medelae genus mihi
“ aliquoties successit*.” De Mania iterum
differens

* Haller. Elementa Physiologiae, v. 5. p. 568.

differens idem auctor Annotationibus ad Boerhaavii Praelectiones, dicit, “ Quae ratio igitur mali? Corporea certe, nam faepe vincitur purgationibus valediffimis, et omnibus quae vires corporis nimias minuunt *.”—Cum nobiscum reputemus, quam arctus qui mentem inter et corpus intercedit nexus, haud dubitare possumus, corpus etiam, in Melancholia, in Mania, aliisque mentis morbis, plurimum semper affici. Nonne tamen constat omne mentis pathema, omnem mentis actionem, effectum quendam in corpus praestare, majorem vel minorem, pro vi varia qua mens agat? Nonne corpus ipsum affectum mentem quoque pariter afficere vicissim? Nonne omnes animi facultates agiliores, et ad agendum validiores, reddi, omnibus iis quae corporis agilitatem, et vim augere conferant? Nonne contra semper observamus, vim mentis multum minui omnibus quae vim corporis minuunt? Nonne mens perinde ac

* Haller, Annotationes ad Boerhaav. Praelectiones.

ac corpus afficitur? Quid Febre Typho magis corpus debilitet? Quid vires mentis minuere magis valeat?

Si res ita revera sint (quod vix dubitandum) minime certe necessarium, ad Maniae causam corpoream confugere, quo, effectuum bonorum, quos, sanguinis detractio, purgatio aliaque evacuationes pariant, rationem reddamus. Mihi igitur videtur, argumenta, ad corpoream Maniae causam stabiliendam, hinc deducta, haudquaquam firma.

Quarto. Nonne Hypochondriasis et Melancholia saepe, Nostalgia et Noctambulatio nonnunquam in Maniam transeunt?—Si conamina mea adhuc haud infeliciter cesserint;—si verosimile reddiderim Hypochondriasm, Melancholiam, Nostalgiam nonnunquam a sola Imaginatione laesa oriri;—si hi morbi revera aliquando in Maniam transeant, vel illis Mania succedat, nonne hinc recte concludere liceat, Maniam quoque ab Imaginatione laesa nonnunquam originem ducere? Quoniam ratiocinatio hic perparum prodesset, sententiam hancce (Maniam scilicet

scilicet his morbis succedere) auctoritate medicorum, qui, animos ad hanc rem multum attenderint; vel qui, propter observationes alias accurate factas, et plurimam praxin, fidem summam mereantur, firmandam duco. “ Saepius accidit, (inquit Robinson) si maxima non adhibeatur cura, “ Hypochondriasis in Maniam transire. “ Sub verbo Maniae, omnes quascunque “ infaniae species complexas volo. Si constitutio sit biliosa, insequitur Mania maxime rabiosa, voluntati minime parens, “ quam comitantur omnia quae aegrotum “ audacem, metu vacuum, indicent *.” Alio loco dicit, “ Melancholia est tantum “ major Hypochondriasis gradus, in qua “ omnia plurimum augentur symptomata. “ Si morbus diu permanferit, infelix aeger “ omnem iterum convalescendi spem amittit; omnia, quae mentem deprimant, angant, terreant, usque et usque volvit; donec, tandem omnino fere desperatus, fiat. “ Quumque Melancholia sit tantum Hypochondriasis

* Robinson, ib.

“ pochondriasis aucta, pariter Mania est
“ tantum Melancholia aucta, et sympto-
“ matibus variata, propter variam, quae cui-
“ que contigerit, constitutionem aliasque res.
“ Hinc fit, ut, terminos cuique morbo pro-
“ prios, et propria symptomata, accurate sta-
“ tuere nequeamus *.” “ Qui de medici-
“ na, (inquit ill. Mead) scripserint auctores
“ duo Maniae genera distinguunt, deque
“ illis, ut morbis mentis constantibus sine
“ febre, dicunt. Hoc tantum inter se illa
“ discrepare putant, quod nempe auda-
“ cia furorque unum comitentur, alterum
“ moeror, metusque; huic Melancholia, illi
“ Mania, nomen. Hi autem morbi tan-
“ tum gradu differunt: Melancholia, enim,
“ serius citiusve in Maniam, fere semper
“ transit; cumque furor cessaverit, moesti-
“ tia gravior quam antea, redit.” Celebris
Cullenus hanc etiam tuetur sententiam,
quanquam fatendum, mentem, ad dilectam,
quam ipse protulisset doctrinam, inclinasse.

L

“ Mania

* Robinson, ib. pag. 226.

“ Mania (ait) saepius est major tantum Melancholiae gradus.”

Hallerus quoque nos certiores facit, Nostalgiam nonnunquam in Maniam transire. Quanquam haec res ab nullo alio auctore quem adivi memoratur, mihi tamen minime dubia videtur, sola Halleri auctoritate nixa, qui, ipse Helvetia ortus, et nemini observandi diligentia secundus. Nonne igitur nimium effemus increduli, si tanto, de tali re, viro credere dubitemus.

Somnambulismus quoque aliquando in Maniam transire dicitur. Illis, qui hoc morbo laborant, (recte enim dicatur morbus) Imaginatio certe, et agilis maxime et valida. “ Ob fortissimum autem affectum, “ (verba sunt Halleri) et in parte sensorii “ communis violentum motum, hic morbus “ (Noctambulatio scilicet) multa cum delirio communia habet, et in Maniam transit *.”

Quinto. Consideranda veniunt argumenta alia, quibus theoria hujus morbi, ab Halle-

ro

* Haller. Elementa Physiologiae, v. 5. p. 627.

ro aliisque tradita nititur.—Praeter rationes jam memoratas, quae, ex venaesectione, purgationis aliarumque utilitate evacuationum, suppeditantur, haecce illorum sententia, cerebri mutationibus morbosis, ab anatomicis observatis, nititur. “Frequenter
“omnino (inquit Hallerus) in fatuorum
“cerebris, evidentes et mechanicae causae
“mali, a morte, repertae sunt. Ita Willisius vidit, et Kerkringius flaccidum nempe cerebrum, et intus lapidem; molle
“pariter cerebrum cum cerebello schirrhoso Parisini; solidius e contrario cerebrum
“Lancisius vidit.”—Fides semper observationibus Willisii et Kerkringii habeatur; et minime equidem, Morgagni, aliorumque anatomicorum jure clarorum, qui, se in cerebri sectionibus varia morbida vidisse nos edocent, accuratorem et veritatem suspicari velim. Illis, quantum scio, fuit nulla dilecta quam tuerentur theoria; igiturque nulla causa, cur res quas observando didicissent aliter quam revera fuerint, dicerent, minimumve augerent.—Constat quidem

Maniam,

Maniam, saepe ab injuriis cerebro illatis, originem ducere. Nonne tamen Mania saepe quoque oritur, quum nec externa ulla cerebro illata fuerat injuria, nec inferri potuit? Praeterea celeberrimi confitentur anatomici, se, nullam quam minimam cerebri mutationem, in plurimis exemplis, deprehendere potuisse, unde suspicio etiam de morbi causa oriretur. Nonne etiam nimium Maniae terminos prolatamus, si intra illos omnes quoscunque mentis facultatum morbos, a laeso cerebro provenientes, complectamur? Non omnino forsan aequum, de omni Maniae specie, eadem ratiocinari, eadem concludere. Quanquam, propter quaedam, quae maxime extent, phaenomena; eadem videantur; nonne tamen verissimum est, illas, rebus in aliis quae etiam si minus conspicuae, non ideo tamen levioris momenti, plurimum a se invicem differre? Si concedatur autem, tales revera fieri cerebri mutationes, non exinde, quae morbum comitantur, symptomata explicare possemus. Quomodo etiam, talibus nixi principiis,

cipiis, rationem reddamus, cur remedia qualia “ praecipitatio in mare,” “ subitus “ terror,” “ mensque vehementer perturbata,” “ variaeque quae oculis in itinere “ obversentur res,” tantum profuerint, tantumque fuerint laudata.

Quidam etiam Maniam a cerebro pendere putant ; quia cum causa, quae eam primo induxerit, sublata fuerit, morbus non ideo tollitur. Ita clarus Robinson dicit. “ Probe scio quosdam censere, si pathema, “ unde Mania originem duxerit, tollatur, “ morbum illico cessaturum. Hic tamen “ plurimum erratur. Ipse enim novi virum “ cujus filia, quam habuit unicam, propter nimium juvenis amorem, Maniaca “ evasit. Pater, amicis suadentibus, juveni “ permisit ut filiam matrimonio duceret. “ Speravit illam sic forsan convalituram ; “ quamvis enim nunquam, ut sanam deceret, melius multo tamen dum ille adesset, “ locuta est. Connubium Maniam non minuit, nec id, quod functiones impediret cerebri, amovere potuit ; saepius enim “ illum

“ illum occidere conata fuit, donec tandem
“ in Hospitio Infanorum illam includere
“ necessarium duxerunt. Nonne hinc (ad-
“ dit) omnino probatur tales illos morbos
“ a malo fibrarum cerebri motu non ab ul-
“ la animi ipsius pertinacia, vel morbo,
“ pendere * ? ” — Hic vir celebris conclusi-
onem eduxisse videtur, quae minime rebus
praemissis concedatur. Nonne sequens con-
clusio, sola quam secundum ratiocinationis
justae leges hinc inferre licet; mentem scili-
cet, quum semel in quendam cogitandi quasi
ordinem, propter causas vel nimium validas,
vel nimis diu durantes, fuerit coacta, non
statim, post causas amotas, ad eadem cogita-
ta, vel cogitandi modum, cui se prius con-
sueverat, redire? Nonne hoc omnino natu-
rae, quantum adhuc cognoscitur, humanae
mentis convenit? Nonne mens, quum se
nimis diu, vel obnixè nimium, ad quaedam
cogitata attenderit, ita tandem in illis in-
haeret, ut valde difficile, nonnunquam qui-
dem ne fieri potest, ut illam ad alia quae-
cunque

* Robinson on the Spleen, &c. page 392.

cunque convertere possimus? Sic etiam, quod ad corpus attinet, res fit. Nonne corpus, quosdam agendi modos, si causae nimiae, vel nimis diu admotae fuerint, acquirit? qui, causa sublata, perstant, et lente, si unquam, minuendi.

Nonne etiam verisimile, plurimas illarum, quas anatomici in cerebro observaverunt, mutationum ab Imaginatione diu, fortiterque agente, originem duxisse?—Pauci tantum effectuum, quos in corpore Imago ostendat, sunt nobis bene perspecti; hoc tamen certo constat, illam sanguinis motum, pro varia qua agat vi, magis minusve augere: Nonne hinc auctae cerebri soliditatis et ponderis rationem probabilem reddamus? Hanc sententiam, sequens ab Hallero facta observatio, quodammodo firmat. “ In iis, “ qui ex febre cum delirio extincti sunt, “ semper plurimam sub pia matre lympham “ reperimus; et in Maniacis frequens est “ vasa cerebri farta reperire sanguine multo atroque.” Nonne verisimile est cerebellum schirrhosum; mollitiem, et flacciditatem

ditatem aliarum cerebri partium, dum aliae durae et schirrosae sint; ulceraque, in cerebris Maniacorum, ubi nulla vis extrinsecus illata fuerat, observata; nonne verisimile, inquam, talia etiam, ab hac causa, originem duxisse?

C A P. VI.

E P I L E P S I A.

PAUCI sunt morbi, qui, quam Epilepsia, exemplum melius praebere possunt, vis qua mens polleat. Nonne propter rationes quae sequuntur verisimile videtur, Epilepsiam, a sola Imaginatione nonnunquam oriri? *Primo.* Quia plurima Epilepsiae symptomata, effectibus aliis, quos Imaginatio pariat, prorsus conveniunt.

Insigne hujus morbi signum; aegroti membra vehementer convelli, corpusque ipsum varie moveri et agitari. Viri, quibus mandata

mandata *Magnetismi Animalis* indagatio, observarunt, in *Magnetismi processu*, membra vel etiam totum corpus, motibus frequentissimis et invitis convelli.

In omnibus Epilepsiae exemplis, musculi faciei et oculorum plurimum afficiuntur, inde varias magnasque vultus distortionem faciente. — Sic etiam res, in *Magnetismi processu*, fiebat; et in illo praecipue notatae “ magna oculorum contortio et feritas.”

Dum tales membrorum et corporis motus persistunt, humor spumeus fere ab ore fluit. — Pariter aquae viscidae excreatio convulsiones *Magnetismi* comitabatur. In hisce quoque convulsionibus, sicut in illis Epilepsiae veris, sputa nonnihil aliquando sanguine tincta.

Convulsiones Epilepticae parumper fere vim remittunt; subito autem majore cum violentia redeunt. — Ita omnino fiebat quoque in *Magneticis* illis convulsionibus.

Aretaeus dicit, “ In paroxysmo Morbi
“ Comitialis vox eorum nihil, nisi gemitus

M

“ et

“ et suspirium, est ; respiratio vero suffoca-
 “ tio quaedam est, veluti in iis qui laqueo
 “ strangulantur *.” “ Unus e nostris ae-
 “ gris (inquiunt philosophi modo memora-
 “ ti,) prorsus elinguis fiebat ; soni debiles
 “ et confusi tantum audirentur, etiamsi co-
 “ namina musculorum gutturis, linguae, et
 “ labiorum ad voces reddendas omnino pa-
 “ tebant.”

“ Caeterum cum a morbo quiescunt, (ait
 “ Aretaeus,) ab initio segnes sunt, capitis
 “ gravitate premuntur, languidi, pallentes,
 “ animo consternati.” “ Pariter edocemur
 “ languorem, et quandam quasi somnatio-
 “ nem, convulsiones five *crises Magnetismi*
 “ sequi ; animi pendent ; stupent aegri ; non-
 “ nunquam quasi semisomnes videntur †.”

“ Talia (inquit Cullenus) sunt maxime
 “ frequentia morbi signa ; tantum in aliis, et
 “ aliis hominibus, vel in homine eodem, tem-
 “ poribus aliis, discrepant, prout symptoma-
 “ ta memorata magis minusve violenta sint ;
 “ diutius

* Aretaeus de Morbo Comitiali.

† Id. ib.

“ diutius breviusve perdurent.” Eaedemhaeres semper in *Processus Magnetici crisibus* fuerunt notati.

Secundo. Haecce sententia de origine morbi, ulterius firmari videtur ex causis quae saepissime morbum inducant, et illius paroxysmos renouent; ex rapiditate qua ab aliis ad alios Epilepsia diffunditur; et ex rebus quae illius paroxysmos jam saevientes afficiunt; et quia saepe primo inter somnia incipit, et inter somnia redit.—Maxime frequens et forsan potentissima causarum quae Epilepsiam inducant est Imitatio. Exempli pauca vis qua pollet hic referam.

“ Omnia terribilia spectacula, spectatores
“ imbecillos, et teneriores sensibilibiorisque
“ constitutionis, in similes motus perversos
“ conjiciunt. Hoc observatum est in vir-
“ gine viginti sex annorum, tenerioris et
“ sensibilibioris naturae, spasmodicis affecti-
“ bus obnoxiae, quae, ex fenestra prospiciens,
“ ex improvise, vetulam horrenda
“ Epilepsia correptam in platea conspexit;
“ unde concepto horrore statim in Epilep-
“ siam

“ fiam per dimidiam horam durantem, mi-
 “ ferandumque in modum torquentem in-
 “ cidit, quae singulis diebus eadem hora
 “ pari faevitate rediit *.” Sequens exem-
 plum a summo Boerhaavio observatum, a
 claro viro Kaau Boerhaavio enarratur: “ In
 “ domo qua pauperes ex eleemosynis pub-
 “ licis aluntur in civitate Haerlemensi, per-
 “ territa puella, in morbum nervorum con-
 “ vulsum, certis paroxysmis redeuntem,
 “ incidit; adstantium et adjuvantium, in
 “ eam intenta turba, itidem corripitur eo-
 “ dem morbo; postridie altera, deinde ter-
 “ tia, quarta, in eum, fere omnes tam pueri
 “ quam puellae, inciderunt. Status miserr-
 “ mus! corripitur hic, corripitur illa, uno fere
 “ omnes eodem tempore, dum unum alter
 “ prospicit, prosteruntur †.” Adhuc ali-
 um addam, quod, nobis a philosophis qui-
 bus mandata *Magnetismi* indagatio, tradi-
 tur. “ Paucos ante annos, ad diem cere-
 “ moniae

* Ephemerides, Naturae Curiosorum, anno 1730,
pag. 302.

† Kaau Boerhaave Impetum faciens, § 406,

“ *moniae primi convivii sacri in paraecia*
 “ *Sti Roch* celebrati, post cultum divinum
 “ vespere exactum, per trivia, ut mos fert,
 “ processerunt. Pueri et puellae ad eccle-
 “ siam reversi vix sedes prius ceperant,
 “ quam puella aegrotabat, et brevi convel-
 “ lebatur. Hicce affectus ita rapido pro-
 “ pagatur, ut dimidiam intra horam, quin-
 “ quaginta vel sexaginta puellae, a duo-
 “ decimo ad decimum nonum annum na-
 “ tae, iisdem corripiebantur convulsionibus.
 “ Idem quoque affectus iterum iterumque,
 “ hebdomade nondum exacta, apparuit;
 “ sed, ad proximam diem dominicam, om-
 “ nes puellae in unum fuerant collectae
 “ locum, una cum dominis *Sanctae Annae*
 “ dictis, quae id agunt, ut illas in probis
 “ instituant moribus. Duodecim tunc tem-
 “ poris convellebantur puellae; citoque cae-
 “ terae eodem fuissent convulsae modo, si
 “ non ad suam quaeque rediisset domum*.”
 —Estne Imitatio simplex nostrae mentis
 princi-

* Report of the Commissioners charged with the
 examination of the Animal Magnetism.

principium, unde tanti, tamque miri, proveniunt effectus? Semper equidem putavi Imitationem minime simplicem. Si natura ejus accurate perpendatur, sententia, quam antea protuli (illam scilicet ab Imaginatione plurimum pendere,) forsan verifimilior videatur; plures jam memoravi rationes quibus haec opinio nititur.

Aliquot etiam traduntur Epilepsiae exempla, quae, originem a quibusdam sonis duxerint. Ita Boerhaavius narrat, “ Cum puer-
 “ pera audivisset subito sonum campanarum
 “ Epileptica convellitur; durante sono, no-
 “ vum insultum patitur; silentibus campanis
 “ cessant convulsiones; post tres dies rediit
 “ iterum hic sonus, rediit etiam insultus
 “ Epilepticus, et moritur *.” Puerperarum corpora valde irritabilia, Imaginationemque earum agilem, a causis etiam levissimis, ad nimios actus excitari omnibus notum. Infantes quoque sonis insolitis auditis Epileptici evasere. “ Visum est (inquit Boerhaavius)

* Boerhaav. de Morbis Nervorum, p. 809.

“ vius) quod puer non ita diu natus per
“ clangorem turbarum fiebat et manebat
“ Epilepticus. Imaginatio fortis (addit)
“ imprimis hunc affectum producit * ;”
quem forsan pathemata quoque nonnihil
augeant.

Vis Imaginationis, in paroxysmis redintegrandis, a plerisque memorata auctoribus, omnibus bene nota. Plurima illius exempla memoriae prodita. “ Puer (utor verbis ill.
“ Swietenii) cum canis lanienus in illum
“ infiluisset, Epilepsia correptus, ruebat.
“ Alio cane viso, sive ejus latratu, vel pro-
“ cul audito, paroxysmus rediit †.” Haecce vis Imaginationis, experimentis factis a philosophis *Magnetismum animale* indagantibus, optime illustratur. Unum tantum ex plurimis hic proferam: “ Feminam,
“ quae saepius ante, vi sola Magnetismi,
“ convulsionibus fuerat affecta, in aedium
“ partem, ubi nostra facta fuerunt experi-
“ menta,

* Boerhaav. de Morbis Nervorum, p. 809.

† Swieten. Commentar. in Aphorism. Boerhaav.

“ menta, ducendam curavimus; eique fi-
 “ dem fecimus ipsum Dominum Desson
 “ adesse. Undique filebat; tres tantum e
 “ nostro numero aderant, quorum unus
 “ illam de quibusdam rebus percontabatur;
 “ alter res ut quaeque observata fuerit,
 “ scriptis consignabat; tertius se Dominum
 “ Desson simulabat. D. Desson compella-
 “ bant; utque *processum* inciperet, petebant;
 “ dum interea tres, quibus mandata inda-
 “ gatio, omnino conquiescerent, in symp-
 “ tomatibus notandis solum occupati. Post
 “ tria horae *minuta* tremorem nervosum
 “ sentire incepit; aliaque, quae praeire so-
 “ lent symptomata, unum alterum rite se-
 “ quens, prodierunt; tandemque in *crisin*
 “ omnino absolutam incidit *.”

Quodcunque vel quam minimum con-
 ferat ad res in memoriam revocandas, quae
 paroxysmos comitatae fuerint, saepe parox-
 ysmos redintegrare valet. Hoc, nititur sa-
 piens Galeni consilium, ut, omne quod
 morbum

* Report of the Commissioners charged with the
 examination of the Animal Magnetism.

morbum ad mentem revocare potest, evitemus.

Morbus ab alio ad alios tam celeriter propagatus, ostendit etiam illum a mente oriri. Par hujus rei ratio, quam animi perturbationum in theatro diffusarum; vel ardoris pugnae, militum pectora pervadentis.

Nonne res, quae paroxysmos jam saevientes plurimum afficiunt, eandem hanc sententiam firmare conferunt? Soni, in paroxysmis varie afficiendis, maxime insignes. Soni in Imaginationem, semper multum pollent. Semper, nec inutiliter, sonis, pro rebus variatis, *Magnetismi animalis* fautores utebantur.

Per somnum Imaginatio valde agilis est, et vividissima; Epilepsia saepe dum dormiamus, et inter somnia invadit primo, iterumque redit. “ Summa cura (inquit Boerhaavius) cum sollicitudine maxima, noctes diesque sustentata, imprimis in debilibus, eos proclives reddit, ad somnia terrifica. Epilepsiae, inde natae, tantum invadunt in somno.—Vidi, ubi hoc du-

N

“ ravit

“ ravit per annos, nullo paroxysmo inter-
 “ diu hominem compellante.—Hae Epi-
 “ lepsiae difficillime sunt curabiles, et ut
 “ plurimum tandem lethales. Tales aegri
 “ plerumque narrant, se, vel de puteo in
 “ quo laberentur, vel de atra quadam ima-
 “ gine somniasse.” Quaedam alia hic ex-
 “ empla proferre, minime difficile, res autem
 “ omnibus, qui Epilepsiam saepius observave-
 “ rint, nota.

Tertio. Eadem haec sententia magis fir-
 mata videtur, dum homines huic morbo
 plerumque obnoxios, spectemus.—“ Habi-
 “ tus corporis (ait Gregorius) nimis fen-
 “ tiens et nimis mobilis, homines spasms
 “ opportunos reddit; hinc malum feminis,
 “ infantibus, luxuriosis, sanguine plenis,
 “ familiare *.” Nonne his quoque Ima-
 “ ginatio imprimis agilis, imprimis vivida?

Quarto. Remedia medicis saepe cum fe-
 licissimo, in Epilepsia sananda, exitu adhi-
 bita, tantum prodesse potuerunt, vi qua ad
 Imagina-

* Gregor. Conspectus Medicin. Theoret. vol. I.

Imaginationem et pathemata excitanda et
 augenda pollent. Primum, quomodo ce-
 leberrimum illud Haerlemi exemplum,
 quod jam a Kaau Boerhaave exscripsi, fa-
 natum fuerit, memorare liceat. Verbis ip-
 sius Kaau Boerhaave utor: " Medici foler-
 " tes frustra adhibent quae dicat ars salu-
 " berrima medicamina. Confugitur tan-
 " dem ad Boerhaavium, qui misertus infe-
 " licis pauperum fortis, petiit Haerlemum,
 " et dum rem examinat, invadente in unum
 " paroxysmo, vidit convelli plures specie
 " Epilepsiae. Datis incassum optimis re-
 " mediis a medicis sapientissimis, et ex
 " Imaginatione ab uno ad alterum traducto
 " morbo; his inquam rite perpensis, hanc
 " avertendo, credidit posse curam obtinere,
 " et obtinuit. Scilicet praesentibus omni-
 " bus, jussit per cameram disponi fornaces
 " portatiles, prunis ardentibus instructas, et
 " iis imponi ferreos hamulos ad certam fi-
 " guram adaptatos; tum ita mandavit, ut
 " qui primus, puer foret, vel puella, in-
 " fausti morbi paroxysmo arriperetur, lo-
 " cus

“cus quidam nudati brachii ad os usque
 “inureretur; utque gravitate pollebat di-
 “cendi, perterriti omnes ad crudele reme-
 “dium, dum instare sentiunt paroxysmum,
 “omni mentis intentione eidem resistunt
 “fortioris oblatione ideae *.”

Remedia plurima a veteribus laudata, si
 revera ullam possederint vim, solum pro-
 fuisse videntur, ob fidem praevidiam se utilia
 futura esse. “Fama est (inquit Aretaeus)
 “et vulturis cerebrum, et crudae fulicae
 “cor, et domesticas feles comestas morbum
 “discutere. Nonnullos vidi nuper jugu-
 “lati hominis vulneri phialam subjicientes,
 “atque inde haustum cruorem bibentes,
 “quin et quendam auctorem legi, qui hu-
 “manum jecur epulandum apponi iussit †.”

Plinius narrat plurimum valuisse, gladiatoris
 jam occisi sanguinem calidum bibere. “San-
 “guinem quoque (ait) gladiatorum bibunt,
 “ut viventibus poculis, Comitiali Morbo
 “laborantes; quod spectare facientes ea-
 “dem

* Kaau. Boerhaav. loco prius citato.

† Aretaeus de Curatione Morbi Comitialis.

“ dem arena feras quoque horror est; at
“ hercule illi ex homine ipso forberi effica-
“ cissimum putant calidum spirantemque.
“ Humanorum alii medullas crurum quae-
“ runt et cerebrum infantium *.” Alius
vetus scriptor narrat partem jecoris gladi-
atoris comestam multum in morbo comitali
sanando pollere. Alexander Trallianus di-
cit “ illi omnino experientia constare, ci-
“ neres partis recentis gladiatoris jam mor-
“ tui, uiscae, vino mixtos septiesque aegro
“ datos valde efficax esse remedium †.”
Remedia inepta et superstitiosa recentio-
ribus usurpata temporibus, si revera uti-
lia, eodem profuerunt modo.

Locorum et rerum mutatio, dicitur sae-
pius in hoc morbo profuisse. Hancce rem
quidam inter recentiores notaverunt auc-
tores, quae ab eximio etiam memoratur Are-
taeo. “ Ambulationes longae commodae
“ sunt, non flexuosae; bonum spiritum red-
“ dunt,

* Plin. Historia Natural. Lib. 28. cap. 1. et Lib. 30.
cap. 10.

† Alexander Trallian. Lib. 1.

“ dunt, sub arboribus myrto et lauro, aut
 “ inter bene olentes herbas, maxime qui-
 “ dem agrestes et sponte nascentes : sin ha-
 “ rum copiam non habent, inter humano
 “ cultu procreatas. Inter has quoque ges-
 “ tationes longae et rectae fiant. Itinera
 “ facere bonum est, non tamen secundum
 “ flumen, ne delabentem aquam intueatur ;
 “ vertiginem enim aquae fluxus adfert ;
 “ neque ullum, qui in orbem volvatur, ne-
 “ que turbinem qui circumagatur, adspi-
 “ ciat ; est enim imbecillior quam ut fir-
 “ mum stabiliat animum, nam simul cum
 “ circulo vertitur *.”

Quinto. Epilepsia nonnunquam Melan-
 choliam et Maniam, quarum originem ab
 Imaginatione ostendere conati sumus, exci-
 pit, illisque excipitur. Plures clari medici,
 de Epilepsia accurate differentes, hujus rei
 meminerunt. Ita vir ill. Mead ; “ Melan-
 “ cholia, si diu persistit, saepius Epilepsia,
 “ vix medicina curabili excipitur. Saepe
 “ etiam Maniam diu durantem Epilepsia
 “ excipit ;

* Aretaeus loco prius citat.

“ excipit ; hi enim morbi arcte inter se
 “ conjuncti sunt *.” Nexus, qui Maniam
 inter et Epilepsiam intercedit, optime ex-
 emplo quod sequitur a Boerhaavio enar-
 rato, illustratur. “ Novi (ait ille) in hac
 “ urbe nobilem, et pulcherrimam puellam,
 “ dein, uxorem, postea viduam. Huic hi-
 “ lari accidebat ingens, et non toleranda
 “ contumelia, quam tacite ferebat et com-
 “ primebat. Incepit dein laborare morbo
 “ miro, qui subito, sine manifesta causa, ex-
 “ surgeret. Facie ad misericordiam com-
 “ posita, rogaret vicinos ut ipsam sustine-
 “ rent ; dein ut alloquerentur ; tandem,
 “ morbo progrediente, ut vellent oscula
 “ dare. Duravit hoc per octavam partem
 “ horae ; dein constabat omnibus sensibus.
 “ Hoc ipsi in templo et in platea publica
 “ accidebat. Durat hic morbus per tres
 “ vel quatuor annos ; tunc miserrima Epi-
 “ lepsia, quam unquam vidi, fuit affecta ;
 “ quae, tentatis omnibus remediis, peior
 “ evasit. Illa tandem Mania correpta ;
 “ tunc

* Mead. Monit. et Praecept. de Epilepsia.

“ tunc non amplius epileptica ; sed ubi se-
“ dabatur Mania, revertebatur Epilepsia *.”

C A P. VII.

H Y S T E R I A.

HICCE morbus, qui tantum priorem refert, illius quoque instar, multum a mente pendet. Medicinae annales plurima exempla praebent illius fere ab omni mentis pathemate, vel nimio vel nimis diu perstante, originem ducentis: et cum ex alio fonte oriri videtur, pathemata tamen, ad paroxysmos redintegrandos, plurimum semper valent. Nonne autem verisimile Imaginationem agilem vividam, parum cohibitam, Hysteriam nonnunquam induxisse? Similitudo etiam cum Epilepsia tali sententiae favet.

Notandum

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

Notandum primo homines maxime Hyſteriae obnoxios, habitu corporis maxime irritabili, Imaginatione agili vividaque praeditos eſſe. Feminas ſaeppiſſime, raro viros, invadit. Inter illas, plerumque, ab aetate pubere uſque ad annum aetatis trigeſimum quintum, per menſtrua fere tempora, ſaevit. Feminae temperamenti ſanguinei dicti, ſteriles, quam proli generandae aptae, ſaepius corripiuntur. Illas quoque frequentius afficit, quae antea nymphomania laboraverint *.

Plura etiam graviffima Hyſteriae ſymptomata, *Magnetismi Animalis proceſſu*, fuerunt obſervata.—Philoſophi, quibus mandata indagatio, nihili quidem meminerunt, quod omnino cum eo, *Globo Hyſterico* dicto, conferatur; ſenſum autem, quem producit, quaſi praefocantem, frequentem et gravem, in experimentis obſervarunt.—In Hyſteria corpus ipſum ultro citroque contorquetur, multumque convellitur, et membra varie valideque moventur. Dentes ſaepe cum

O

magna

* Cullen's Practice of Phyſic.

magna vi colliduntur, conteruntur. Inter illos paroxysmos, aegrae ridendi et flendi quasi paroxysmis invitis obnoxiae : risu fluctuque se subito vicissim excipientibus.

“ Sensibilitas animi (ait Sauvagesius) tanta
 “ est, ut levissimus januae strepitus, dum
 “ clauditur vel pulsatur, illas convellat
 “ Hystericas, si inopinato accidat.” “ In
 “ jam saepius dictis *Magnetismi Animalis*
 “ *crisis*bus, corpus et membra, nonnunquam
 “ magna vi, contorquentur et convelluntur ;
 “ guttur se contrahit ; *Hypochondria* et *Epi-*
 “ *gastrium* subito multumque afficiuntur.
 “ Feritas oculis inest, clamant, lachrymantur,
 “ singultu vexantur, immodiceque ri-
 “ dent. Strepitu inopinato, etiam quam
 “ minimo, expavescent, tremunt *.”

Paroxysmi saepius redeunt et maxime faevium, in locis ad Imaginationem excitandam et intendendam aptis, qualia sunt theatra omnesque coetus frequentes.

Sicuti in Epilepsia fit, aliae, solis visis et auditis Hysteria convulsis, ipsae Hystericae

* Report of the Commissioners, &c.

tericae factae fuerunt. “ Semel (inquit
 “ clarus Falconer) occasio hujuscemodi ex-
 “ emplum videndi mihi oblata fuit. Per
 “ cultum divinum, femina nobilis Hysteriae
 “ convellebatur paroxysmo. Horae *minuto*
 “ nondum exacto, aliae sex eodem omnino
 “ convellebantur modo, quarum nonnullae
 “ antea nunquam Hysteria laboraverant*.”

Hysteriae paroxysmi quoque, sola prio-
 rum recordatione, redintegrantur. Eadem
 haec res saepius de *Magnetismi crisi*bus no-
 tata. “ Dominam P—— ad Armarium
 “ ubi D. Lavoisier habitat, apud quem
 “ quoque Dominus Deslon erat arcessi
 “ curavimus. In conclavi anteriore illa pri-
 “ us in *crisim* incidit, quam vel philosophos,
 “ qui aderant, vel Dominum Deslon, con-
 “ spexisset, tantum quia noverat se illum
 “ brevi visuram. Insignis (addunt) effec-
 “ tus virium quibus Imaginatio polleat!”

Hysteria simulata, saepius repetita, non-
 nunquam in Hysteriam veram transit.
 “ Mihi omnino constat, (inquit Robinson,) ”

“ motus

* Falconer's Dissertation on the Influence of the Pas-
 sions in Diseases.

“ motus illos corporis abnormes, animi im-
 “ petus repentinos, numinis afflatus fictos,
 “ nuperorum illorum Galliae vatū, nihil
 “ aliud esse quam virorum convulsiones,
 “ et feminarum leves Hyſteriae paroxyf-
 “ mos. Novi ipſe adoleſcentulam, quae,
 “ cum ſe illis pauliſper comitem adjunxiſ-
 “ ſet, ſe, in violentiſſimos Hyſteriae pa-
 “ roxyſmos, pro lubitu injicere potuit.
 “ Quanquam tamen illos quoties voluerit
 “ inciperet, non ideo tamen ad lubitum
 “ ſiſtere vel cohibere potuit. Inducti ſe-
 “ mel, pergerent, nec, niſi poſt certum tem-
 “ poris ſpatium, finiendi; omnino parox-
 “ yſmis Hyſteriae verae ſimiles *.”

Nonne etiam, ex rebus quibus nonnunquam
 paroxyſmis venientibus occurſum fuit, et e-
 ſanandi modis felici exitu uſurpatis, eadem
 de Hyſteriae origine concludere licet? “ Di-
 “ citur (inquit Falconer) metum in liberis,
 “ ne parentibus diſpliceant, paroxyſmis
 “ Hyſteriae venientibus occurrere poſſe,
 “ certiorque factus fui, a viro omni fide
 “ digno,

* Robinson on the Spleen, &c. pag. 222.

“ digno, quod per res Scotiae turbidas, an-
 “ nis MDCCXLV, MDCCXLVI, Hysteriam
 “ ibi nunquam fuisse observatam *.”

In Hysteria ac in Epilepsia sananda niti
 debemus, ut animum ab illis quae morbum
 primo induxerint, vel a rebus quae paroxys-
 mos comitatae fuerint, quantum fieri potest,
 avocemus; utque alia nova et meliora cogi-
 tata inducamus. “ Huic morbo sanando
 “ (verba sunt Sauvagesii) profunt quae cor-
 “ pus roborant, animum recreant, et men-
 “ tem morbi idea avertunt; ut exercitatio,
 “ itinera, rusticatio; ut cupitorum obtentio,
 “ virgini lubricinosae matrimonium, conjugii
 “ zelotypae vir fidelis, post aerumnas for-
 “ tuna prospera, si ex his cupiditas explea-
 “ tur †.”

C A P.

* Falconer Libello supra citat.

† Sauvages. Nosologia Methodica.

C A P. VIII.

A P O P L E X I A.

PLURIMAE res haud dubitare sinunt, Apoplexiam nonnunquam a pathematibus acrioribus originem traxisse: fatendum tamen minime constare exemplis, Imaginationem solam unquam eam induxisse. Si pariter ad mentem revocemus, Imaginationem plurimum ad cursum sanguinis augendum polere, hominesque Apoplexiae maxime obnoxios fere pleni esse corporis; rationes minime deerunt, cur putemus si sola effectus tantos haud edere potest, illam non parum saltem ad alias fortiores causas intendendas et adjuvandas valere. Nonne haec sententia quoddammodo firmatur re, cujus summus Boerhaavius meminit? “ Nobilis
“ puella, (inquit) in consortio audiens narrare turpem historiam, et se suspectam
“ credens, mox rubet ad collum usque, carotides ita pulsan, ut subsilient ornamen-
“ ta

“ ta colli*.” Annon verifimile, Apoplexias doctorum hominum frequentiores, ab Imaginatione fortius agente, interdum oriri? “ Studium enim (inquit Haller) quaedam “ habet amoris fimilia, et circuitum sanguinis incitat.” “ Senferunt omnes, (utor “ verbis cel. Swietenii) qui feveris ftudiis “ animum adhibuerunt caput gravatum, et “ moleftam tenfionem in encephalo dum “ nimis diu protrahuntur illis labores †.” “ Cl. Morgagni quoque dicit, fe quen- “ dam noviffe hominem, cui, fiquando “ mane in lecto, animum in paulo ab- “ ftrofiora intendiffet, levis epiftaxis post- “ quam furrexerit nunquam non accidit.”

P A R S

* Boerhaav. Ibid. pag. 555.

† Swieten. Commentarii, Vol. III. pag. 267.

P A R S II.

*De quibusdam Morbis, qui, ab aliis causis
orti, sola Imaginatione gravantur vel le-
niuntur.*

C A P. I.

P Y R E X I A E.

FEBRES INTERMITTENTES.

OPTIMI auctores de Febribus Intermittentibus differentes, illas plurimum a mente et invadentes et recedentes pendere notarunt. Pathemata tamen magis extantia praecipuam medicorum attentionem sibi vindicarunt.

Praeterea quod pathemata, ab actibus Imaginationis quae praeiverint verisimilius pendeant; tantum oportet, remedia quae exitu felici in his morbis sanandis nonnunquam adhibita fuerint, leviter et oculo quasi

quasi festinante percurramus, quo nobis prorsus perspectum sit, Imaginationem solam, pathematibus nihil vel parum saltem adjuvantibus, hic multum pollere. Ita fertur araneas vivas, et partes myxarum exustas a candelis vel lampadibus emunctas, taliaque alia remedia saepe nec inutiliter fuisse usurpata.—Minime certo putandum vires quascunque, etiam quam minimas illis inesse, quibus in istis morbis sanandis prodesse possent. Nonne veri videtur similis, illa, propter pompam mysticam, quâ adhiberi solebant, ad Imaginationem excitandam ita aptam, utiles suos praestitisse effectus? Si concedatur autem illa revera quasdam ad corpus immutandum dotes habere; non sic virium, ad Febres tales fugandas, quibus amuleta et incantamenta polleant, rationem reddere speremus. Quodcunque igitur ab istis omnibus remediis hucusque provenit, vel unquam proveniat felix et utile, omnino Imaginationi tribuendum. Ita haec sententia plurimum firmatur. Semper fere observatum, Febres istas magis minusve le-

vatas, citius feriusve fanatas, pro varia Imaginationis agilitate et vi.

Soni quidam (si illustri credamus Sauvagesio) nonnunquam quoque in his morbis fanandis profuerunt. “ Vidi (inquit) quem
“ immanis dolor capitis alternis diebus cum
“ Febre vexabat, et quem mire sublevavit
“ iteratus quotidie per aliquod tempus tym-
“ pani bellici sonus ; cui spectaculo moes-
“ tus intereram, utcunque ludicrum exteris
“ visum esset ; agebatur quippe de cognato,
“ qui hujus et aliorum ope auxiliorum con-
“ valuit *.”

Nonnullis forsan in exemplis, effectus miri corticis Peruviani in Febribus Intermit- tentibus fanandis, Imaginationi illum adju- vanti, aliqua ex parte, adscribendi ; fides enim ejus virium nunc ubique patet et do- minatur.—Haudquaquam tamen minimam vis propriae nobilis hujusce medicamenti suspicionem, in cujusvis mentem ingerere vellem ; fas sit tantum innuere utiles illius effectus,

* Sauvages. Nosologia Methodica.

effectus, Imaginatione operam conferente, nonnunquam forsan augeri posse.

Difficile certe foret, forsan haud fieri potest, ut, agendi modum, per quem Febres istae ita vel sanentur vel leniantur, rite explicemus. Natura etiam illius affectus quo Febris paroxysmus consistat; vel potius, mutationum illarum corporis quas Febris inducat, minimum nobis hucusque perspecta; nec naturam illius actionis animi in corpus, qua febris vel occurrere venienti, vel saevientem fugare, possit, melius cognoscimus.—Quidam putarunt, Imaginationem excitatam cursum sanguinis augere, vimque corpori sufficere; hincque fieri ut corpus novis quasi copiis instructum, cum morbo congredi, illumque fundere par omnino reddatur. Aliis visum, Imaginationem re praesenti plurimum occupatam, quo corpus morbi impetus sentiat, impedire. Utcunque tamen alii atque alii homines talium Imaginationis effectuum rationem reddant, hanc esse in causa, minime in dubium vocandum.

Probabile

Probabile videtur non cunctas Febres Inter-
mittentes eodem omnino modo ab Ima-
ginatione affici; me latet autem, si quisquam,
varios illius in hos morbos effectus, accura-
te investigare conatus sit.

C A P. II.

TYPHUS IN GENERE.

MENTIS imperium quoque, in Febres ho-
minum contagione ortas, late patet. Haecce
res, quanquam de Peste praecipue notata,
aliis omnibus magis minusve convenit. Auc-
tores fere omnes de his febribus differentes
dicunt, homines illis maxime obnoxios, qui-
bus, propter metum, moerorem, aliudve pa-
thema deprimens nimis diu fotum, mens
languida, corpus laxum, debile. Contra pa-
themata illa quae mentem grate exagitant,
et quasi tollunt, morbo occurrunt venienti,
praesentem

praesentem fugant.—Pariter Imaginatio excitata magna vi ad has Febres depellendas pollet. Ita constat homines Mania laborantes, hominesve quibus Imaginatio, cogitatis ad religionem pertinentibus, aliisve usque et usque volvendis plurimum accensa, rarissime illis corripitur.

Si talis revera vis Imaginationis ad morbos tales venientes occurrendos; nonne speremus etiam Imaginationem quoque ad illos, jam saevientes, fugandos plurimum valituram. Morbum esse levem, remedia summis viribus praedita, aegro suadere, et omni denique ope niti debemus, ut nostris conatibus Imaginationem aegri semper adjutricem habeamus.

In his morbis sanandis, vis hujus facultatis nimium neglecta, minime tanti ac debuit habita. Vix dubitandum tamen illius utilitatem magis magisque in dies apparituram, tandemque, illam, attentionem quantum mereatur, sibi vindicaturam.

C A P. III.

TYPHUS MITIOR.

HICCE morbus *Febris Nervosa Depressa* a scriptoribus Anglicis de medicina differentibus fere dicitur; et plerisque arridet sententia, Aretaeum sub nomine Νοσὸς καρδιακῶν, (Morbi Cardiacorum) de hoc morbo agere.

Quanti egregius hic auctor vim mentis in hoc morbo sanando fecerit, e capite illo de *Curatione Cardiacorum*, abunde liquet.

“ Ager (inquit) plantarum, picturae, aquarum
 “ aspectu oblectandus, et haec omnia
 “ jucunde suaviterque intuénda. Amicorum
 “ praesentium locutiones sint joculareres
 “ atque ridiculae. Summa sit in corpore
 “ quies, in animo hilaritas. Ipsum
 “ decet forti bonoque esse animo; et medicus
 “ illum cum suavi oratione ad bonam
 “ spem cohortetur, varioque alimento et
 “ vino opituletur. Decumbat vero in aëre
 “ frigido,

“ frigido, aut et ad Ursam domus vergat;
“ moretur autem prope virentia prata, fon-
“ tesque et obstrepentes rivos, nam ab his-
“ ce emanans bonus halitus, et mentis de-
“ lectatio, animam et naturam suscitatur, vi-
“ taeque aegrotum reddit. Caeterum quis
“ ob inopiam haec assequi nequeat, imitari
“ oportet, et auram frigidam ramorum be-
“ ne olentium voluptariis flabellis captare,
“ et tempus vernum floribus et foliis prae-
“ sentibus humum sternere debet.” Tales
res locaque semper fuerunt laudata, ut ad
Imaginationem accendendam apta, conati-
busque illius maxime faventia.

Vinum in hoc morbo sanando semper
fere adhibitum; plurimum certo valet.
Quaquam vix dubitare liceat vinum quan-
dam nec exiguam forsitan vim in corpus ip-
sum proxime habere: mihi attamen vide-
tur, effectus quos praestet salubres illius vi-
ribus ad mentem afficiendam maxime tri-
buendos. Modice sumptum mentem erigit,
sensus et pathemata grata, jucunda excitat;
magna conanti Imaginationi plurimum fa-
vet.

vet. Ita propter arctum qui mentem inter et corpus intercedit nexum; corpus aequè fere firmatur et roboratur.

Iisdem principiis nixus, effectus salubres opii in hoc morbo explicarem. “ Gentes
“ pene omnes in India, Japonia, Turcia,
“ Persia, et reliquis regionibus orientalibus,
“ opio depurato, frequentissime in convi-
“ viis, et extra illa, ad hilaritatem sibi con-
“ ciliandam, moeroremque discutiendum
“ utuntur.” Theriaca veterum, quae junctis opio et aromatibus constabat, eodem, ut videtur, consilio a Galeno in Morbo Cardiacò sanando laudatur.

Musice etiam, pro rebus rite variata, quo venienti huic feбри obviam eamus, vel jam faevientem fugemus, haud parum nos forsitan adjuvaret. Quid, dum valemus, musice magis mentem erigit, roborat; quid Imaginationem et pathemata citius excitat, magisve accendit? Cur dubitemus igitur illam effectus eosdem in morbis praestituram? Quorundam quidem hominum, ut supra dictum, organa ita fabricata, vel mens ita condita

condita videtur, ut magis quam caeteri homines musice afficiantur; omnes attamen vires illius plus minusve sentiunt et confitentur. —Nec haecce sententia ut stulta habeatur et irrideatur, donec, ex certis experimentis, et observationibus accuratissime factis, omnino constet, illam inutilem esse.

C A P. IV.

P E S T I S.

ET quae medici, omni fide digni, et quae probi homines alii, scientiae hujus expertes, ideoque praejudiciis vacui, a se visa traderunt, nos non dubitare sinunt, Imaginationem et pathemata illa quae mentem erigunt, saepius huic morbo venienti occurrisse; et cum jam in corpore receptus ibi saeviebat, plurimum profuisse.

Q

Cullenus

Cullenus vires mentis corpori adjutrices,
 quo Pesti venienti resistatur, plurimi habuit.
 “ Mens (inquit) erigenda et munienda re-
 “ bus quae contra primos morbi impetus
 “ aegrum tueantur: sententia tristis, mor-
 “ bum insanabilem, quantum fieri potest,
 “ delenda; hominesque negotiis et laboribus
 “ occupandi: unicuique eo uti liceat, quod
 “ illi optimum videtur, quo se contra mor-
 “ bum tueatur. Si amuletis et incantamen-
 “ tis fidem habeat, illis, vel dilecto medica-
 “ mento dummodo innoxium sit, utatur *.”
 “ Amuleta, (verbis utor celeberrimi Hoff-
 “ manni) contra Pestem praestantissima re-
 “ media, non novum, sed in vulgus notum
 “ est: non vero alio modo operantur, quam
 “ quod magna fiducia praediti, non time-
 “ ant Pestem, unde ab ipsa immunes de-
 “ gunt. Et Sennertus inter causas Pestis
 “ Imaginationem, terrorem ac timorem
 “ ponit; et hanc causam putat primariam
 “ quod Vespillones, et clinicae mulieres, chi-
 “ rurgi, et alii qui animo praesenti et ala-
 “ cri,

* Cullen's Practice of Physic.

“ cri, Peste infectis et mortuis sua operas
“ locant, raro Peste inficiantur, qui vero
“ minus praesentes sunt, subito inficiantur
“ et extinguantur *.”

Nec minus Imaginatio, et pathemata quae mentem erigant, ad Pestem jam saevientem fugandam valent.—Etiam si de talibus illorum viribus minime pro dignitate et utilitate actum; quae autem auctores nonnulli hoc de morbo sanando quasi obiter dixerunt quo minus de illis dubitemus obstant. Quod hanc quoque quodammodo saltem firmet sententiam, a quibusdam veterum scriptoribus edocemur, res ad Imaginationem et pathemata accendenda tantum aptas, plurimum in hoc morbo sanando profecisse. Ita Plutarchus de Musice agens narrat: Pestem funestissimam, tempore Thaletis Creta orti, Lacedemone saevivisse. Cum omnia quae adhiberentur medicamenta irrita cessissent, Cretam miserunt legatos, qui clarum hunc philosophum orarent ut miseris illis adesset et subveniret.—Non illi ad medicamenta recurritur. Probe

novit

* Hoffman. de Peste.

novit quantum mens ad corpus afficiendum polleat, et omnia quaecunque mentem maxime accendere possint, diligenter exquisiverat et perpenderat. Inter illa musice eminet; et ejus vires illi optime perspectae.—Ad musicen igitur nunc confugit; tantaque cum peritia et tam felici exitu usus est, ut morbus brevi evanesceret omnino.—Nec dubitandum summam ipsius famam, haud parum, ad vires musices adjuvandas, contulisse; nam impium fere visum fuisset putare, aliquid utcunque arduum viri conatibus resistere posse, cui crediderunt esse cum ipsis superis consuetudinem. Exemplum virium Imaginationis et Pathematum aliud memoriae prodidit Aurelius Victor. “ In
“ Peste illa (inquit) quae, Romae, sub initio
“ seculi quarti ab urbe condita, tantas strages fecit, Romani, oraculo suadente,
“ decem legatos (quorum primarius Quintus Ogulnius,) Epidaurum miserunt, qui,
“ Æsculapium, ut iis succurreret, supplices
“ orarent. Quodam die postquam ad Epidaurum advenissent, cum statuam Æscula-
“ pii

“ pii conspicerent, et illius magnitudinem
 “ mirarentur; serpens ex illius foemore
 “ exsiluit, qui, mentibus illorum qui adef-
 “ sent, potius reverentiam quam metum in-
 “ jecit. Iter per urbem, in populi conspectu,
 “ qui viderent et stuperent, faciens, ad lit-
 “ tus progreditur; Romanorum navem as-
 “ cendit; et in *Quinti Ogulnii* cubiculum
 “ se recepit. Legati, quod Deum secum ve-
 “ herent, plurimum gavisi, vela pandunt.—
 “ Cum ad insulam *Tiberis* ventum, serpens
 “ saltu terram petit: hic, templum *Æscula-*
 “ *pio* struunt, et *Pestis* statim fugatur.”

Probe scio, plurimos, historiam quam jam
 tradidi fictam prorsus, credituros: et mihi
 quidem verisimile videtur, quaedam falsa,
 omnia nimium aucta et exornata esse.—
 Forsan ita illius rationem reddamus. Mor-
 bus hicce tam late grassans, tam funestus,
 non medicorum solum, verum omnium,
 quibuscunque occupati fuerint negotiis,
 summam sibi attentionem vindicaret. Bre-
 vi illis constaret, illa plurimum morbo veni-
 enti favere, vel jam presentem gravare,
 quae-

quaecunque, cogitata sollicita, deprimentia, in mentem inducere conferant; contra, quaecunque, mentem quietam hilaremque reddere, spem fidemque facere possint, illa plurimum ad morbum venientem arcendum, vel presentem profligandum valere.—Omnibus igitur viribus niterentur, ut civium mentes erigerent, firmarent. Quid igitur ad rem exoptatam consequendam melius a Senatu Romano excogitari potuit?—Nobis quidem, iter per mare in hunc finem susceptum absurdum prorsus et ridiculum videatur; verum si ad ignorantiam, et superstitionem Romanorum spectetur, de eo melius forsan censeamus.

Nec silentio praetereundum Pestem, rarius inter illos, qui Hypochondriasi, Melancholia, Mania laborant, saevire. Minime mihi arridet sententia celeberrimi viri Joannis Hunter, illos a Peste immunes vivere, quia, alius jam praesens morbus obstat quo minus haec nunc corpus invadat; verum contra, veri similis mihi videtur, rem ita fieri, quia Imaginatio et pathemata in his morbis valde excitata ad alia omnino vertuntur.

C A P. V.

PHRENITIS.

PLURIMI medici putant Phrenitidem minime morbum *idiopathicum*: certo rarum hoc morbi genus.—Si Phrenitis autem revera existat, haud dubitandum Imaginationem excitatam sanguinis cursum augendo, plurimum ad illam gravandam collaturam. Hinc Aretaei, et Coelii Aureliani consilium sapiens pendet. “Parietes (ait Aretaeus) sint
“laeves, aequales, neque picturis exornen-
“tur; pictura enim parietum mentem tur-
“bat. Nam prae oculis falsa quaedam si-
“mulacra observantur; et quaedam non
“eminentia tanquam eminentia manibus
“contrectant: omnisque occasio, ma-
“num agitationem, provocat. Ami-
“cissimi eos invisant; fabulae et fer-
“mones animum ne vellicent, quum de-
“lectabilia omnia esse oportet, illis prae-
“cipue quorum iracunda insania est*.”

“Sit

* Aretaeus de Curatione Phreneticorum.

“ Sit etiam (verba sunt Coelii Aureliani)
“ fine ullo picturae figmento locus; ne vi-
“ sa aegri ex picturis mente accipientes,
“ quae Graeci phantasmata vocaverunt, plus
“ asperentur, aut in risum solvantur. Te-
“ nue atque blandum lumen immittatur lu-
“ cernae aut lucis aetheriae, sed arguto usu
“ machinatum, quo, velut per quandam
“ cavernam, aegrotantis vultum perfundat,
“ et nullas tangat alias corporis partes. Sic
“ enim mitigabitur alienationis augmen-
“ tum, et adjutorium id passioni aptum,
“ congrue fervabit qualitatis effectum.” Si
lux immissa aegro ipsi ingrata; vel illi no-
cere videatur, rebus quae Imaginationem et
pathemata excitent oculis offerendis, jubet
idem auctor, ut cubiculum quo aeger de-
cumbat obscurum fiat. Si vero tenebrae no-
ceant, quandam quasi mentis dubitationem
faciendo, vel ad cogitata tristitia et deprimen-
tia ducendo, lucem immittendam suadet.

Aristoteles de “ Insomniis” differens no-
tat quoque, homines Febre laborantes, saepe
sibi fingere, a quadam tenui similitudine, se
animalia

animalia in parietibus conspicerē, “ Διο καὶ
 “ πυρετοῖσι ἐνίοτε φαίνεται ζῶα, ἐν τοῖς τοίχοις,
 “ ἀπο μικρᾶς ὁμοιοτήτος τῶν γραμμῶν συντίθε-
 “ μένων.”

C A P. VI.

P O D A G R A.

VETERES notarunt, et quotidiana quidem observatione liquet, Podagram valde a mente affici. Pathematum imperium certe, hic, latissime patet. Quidam ferunt, illam aliquando a pathematibus solis originem duxisse: et minime dubitandum pathemata plurimum ad paroxysmos redintegrandos valere. Nec raro illorum conatus, Imaginatione adjuvante, diros morbi cruciatus leniunt: etiam (quanquam fatendum et dolendum exempla rarissima) pathemata et Imaginatio, omni quasi vi, nitentia, Poda-

R

grae

grae venientis impetui restitisse, vel Podagram jam saevientem fudisse et fugasse dicuntur. “ Homo (inquit Hildanus a Swietenio citatus) spectri vel umbrae speciem mentitus, alium Podagrae paroxysmo laborantem, e lecto raptavit, et illum dorso impositum, ad imas scalas ferebat, pedibus et cruribus, ut descenderet, gradus ferientibus. Illi ita tractato, usus pedum et crurum illico rediit, et maximo terrore permotus, scalas iterum, quam celerrime, ascendit. Post hoc, multos annos prorsus Podagra immunis vivebat.” Ecce alterum ab eodem Swietenio prolatum exemplum: “ Quidam, quem Podagra quadraginta annos divexaverat, capitis damnatus ad mortem duceretur. Illi jam morituro, venia delicti concessa, (mirum dictu) agilitatem vimque pristinam pedibus cruribusque statim reddidit. Plures quoque annos postea vivebat, sine unico etiam Podagrae paroxysmo *.” —

Minime

* Swieten, Commentar. in Aphorism. Boerhaav.

Minime adhuc liquet quantum Imaginatio
sola in Podagra polleat.

C A P. VII.

HÆMORRHAGIÆ.

CONSTAT pathemata ad Haemorrhagias
afficiendas plurimum pollere; nec cur res
ita se habeat, rationem reddere difficile.
Effectus tamen, pariter ac pathemata quae
illos produxerint, valde diversi, nonnun-
quam prorsus contrarii. Pathemata violen-
tia dicta, corpus exagitando et quasi con-
vellendo, sanguinis cursum promovent:
contra, moerore, metu, et cunctis illis pa-
thematibus quae mentem deprimant, lentior
languidiorque redditur.—Haec igitur exci-
tare, intendere; illa temperare, componere,
dummodo Haemorrhagiae nimiae videan-
tur, multum certe proderit. Manifestum
quoque

quoque pathemata excitantia, ita, ad Haemorrhagias redintegrandas plurimum valitura.

Nonne Imaginatio pariter ac pathemata *excitantia* sanguinis cursum auget? Nonne verisimile Haemorrhagias hominum saltem corporis plenioris hinc nonnunquam originem ducere; et verisimilius adhuc Imaginationem Haemorrhagias saepius redintegrare; nonne quoque probabile Imaginationem gravidarum nimium excitatam nonnunquam causam abortus extitisse.—Gravidis Imaginatio fere agilissima, et vividissima, facile et magnopere levibus accensa causis; illis corpus valde irritabile.

C A P. VIII.

SCORBUTUS.

TRISTITIA, spei abjectio, scorbutum semper comitantur et augent; et animus demissus

missus corpus illi opportunum reddit. Hinc
moestos, meticulosos fere corripit. Quod-
cunque anxia illa et deprimentia cogitata
mente depellere, et alia jucunda, grate ex-
citantia et erigentia inducere possit, ad mor-
bum leniendum et sanandum plurimum
confert. Auctor historiae illius itineris, per
mare, forti viro Anson facti, dicit, " Quod-
" cunque animos nautarum fregisse, spesque
" minuisse, id morbum semper plurimum
" gravasse; illos enim, qui diu eo laborave-
" rant, fere de medio morbus sustulit; et alios
" facilioribus navis negotiis pares, ut se in
" lectum reciperent, coegit. Hinc liquet
" (auctor adjicit) mentis hilaritatem et co-
" gitata erigentia ad morbum venientem
" arcendum vel praesentem leniendum et
" fugandum haud parum profutura *."

Dominus Ives, nos, quoque exemplo edo-
cuit quam utile in Scorbuto sanando men-
tem ciere et accendere. " Cum classis Bri-
" tanniae (inquit) in Stationem *Theres* dic-
" tam (Februario millesimo septingentesi-
" mo

* Anson's Voyage.

“ mo quadragesimo quarto) venisset, nava-
 “ les nostri socii, classem hostium cum nos-
 “ tra brevi congressuram, certiores facti
 “ fuerunt. Igitur non fani solum, verum
 “ aegroti quoque maxima voluptatis et
 “ gaudii signa ostenderunt. Hi mire con-
 “ valuerunt indies; adeo, ut, die Februarii
 “ undecimo, quum nobis cum conjunctis
 “ Galliae et Hispaniae classibus congres-
 “ sum est, tantum quatuor vel quinque
 “ morbo lecto detenti fuerunt*.”

Quantum Imaginatio ipsa in Scorbuto fa-
 nando pollet, historia apparet quam celeberrimus
 medicus Lind, ab alio auctore citans, nobis in
 aestimabili suo opere de Scorbuto tradidit. Res
 fiebat quum Breda anno millesimo sexcentesimo
 vigesimo quinto obsidione teneretur. “ Urbs
 haecce (inquit) “ omnibus malis, quae, defatigatio, ali-
 “ menta mala, mentisque sollicitudo, moeror
 “ mortalibus inferant, tentata fuit. Scorbutus
 “ quoque dire saeviit, plurimosque “ de medio
 sustulit. Praesidio tot tantisque “ que

* I've's Journal.

“ que malis fracto, et urbem jam deditu-
“ ro, Princeps Auriacus cum metuisset ne
“ urbs in hostium ditionem veniret, ne-
“ que illi subsidia ferre posset, literas
“ introducendas curavit; quibus, se illi
“ quamprimum auxilia missurum pollici-
“ tus est. Simul, quaedam medicamenta,
“ magni dicta fuisse pretii, et magnarum
“ ad Scorbutum sanandum virium misit,
“ plura ejusdem generis brevi missurus.—
“ Illorum effectus prorsus mirabiles. Sin-
“ guli medici hujus medicamenti tres par-
“ vas phialas acceperunt. In vulgus ubi-
“ que editum, quod tres vel quatuor gut-
“ tae, congio liquoris, vim salutarem im-
“ pertiri potuerunt.—Medicamentum hoc-
“ ce, tam mira faciens, omnibus adhibi-
“ tum: neque, ipsis praefectis, arcanum
“ doli militibus tam utilis patefiebat.—
“ Omnes ad nos convenerunt; singuli oran-
“ tes, ut nonnullam divini medicamenti
“ partem illis reservemus. Hilaritas iterum
“ in cujusvis vultu se ostendit, et fides vi-
“ rium medicamenti ubique valuit.—Tanta
“ et

“ et tam mirabilis hujus doli vis, ut pluri-
“ mi, brevi et omnino sola illius ope con-
“ valuerunt. Quosdam qui per mensem
“ antea ne semel etiam membra movissent,
“ plateas perambulantes membris sanis, rec-
“ tis, validis conspeximus. Se, egregio be-
“ nigni Principis remedio, sanatos praedi-
“ cabant, gloriabantur. Motus illorum ar-
“ tubus nunc sola cum oleo fricatione ref-
“ titutus; et alvus sponte, vel parum tan-
“ tum medicamentis adjuta, muneribus ri-
“ te functa est.—Multi qui dixerunt om-
“ nia alia remedia illis plurimum nocuisse,
“ paucos intra dies, laeti, stupentes, reme-
“ dio eximii Principis, convaluerunt.—Nar-
“ ratio haecce singularis (pergit clarus Lind)
“ vix fidem faceret, si, non observationibus
“ maxime accuratis, et optimis morbi his-
“ toriis omnino conveniret. Memoriae
“ traditur auctore ingenuo, fido, qui ipse
“ urbi interfuit. Nos certiores facit se
“ quotidie quomodo aegri se habuerint, li-
“ teris mandasse, et miratur valde, illos tam
“ brevi et tam inopinato convaluisset.—

“ Hinc

“ Hinc, magnam et plane miram vim Ima-
“ ginationis et pathematum ad corpus affi-
“ ciendum edocemur. Haecce, in morbis
“ sanandis, nimium neglecta, quos, fere so-
“ la vi medicamentorum sanare conamur.—
“ Hinc fit, ut, idem remedium, in eodem
“ etiam homine, non semper effectus eof-
“ dem praestat, atque, ut vulgaria medica-
“ menta, medicis circumforaniis temere ad-
“ hibita, saepe prosperrime cedunt ; et fere
“ in aegrotis meticulosis, et suspicacibus in-
“ utilia omnino sunt *.”

Ita tentamini huic majoris, quam pro so-
lita, molis finem imponam. Quorundam
aliorum effectuum Imaginationis, quam quae
ad rem, de qua hic agitur, pertinent, memi-
ni ; quo alios ad vim Imaginationis variam
latius altiusque investigandam perinde ac
illius dignitas et utilitas postulent, accen-
dam. Quasi haud a re hic proposita alie-
num, an fides Imaginationem unquam co-
mitetur, quaesivi ; et eadem de causa pluri-
bus in verbis de nexu, qui inter eam et pathe-

S

mata

* Lind's Treatise on the Scurvy.

nata intercedit, differui.—Pauci tantum morbi in hoc opusculo memorantur; cum enim minime mihi sperare licebat me rem totam pro dignitati perquirere posse, tantum exempla quaedam ad utilitatem ejus in medicina illustrandam expromere statui.

Quidam forsan mihi vitio vertant, me fascinationem, et vim quam in tenerum foetum exercet Imaginatio matris omnino praetermisisse. Has res optime scio omni tempore a vulgo multum laudatas, nec me latet philosophos et medicos summi noninis non defuisse qui fidem de his stabilire conati sunt. De rebus tam dubiis, tam alta caligine mersis, me nihil certum statuere posse lubenter fateor. Qui autem viribus mentis majoribus praeditus, et magis faustis sub auspiciis eas aggressus fuerit, illi forsan felicius cedant. Mihi sat erit has res, et eas de quibus differui, procul ostendisse; et si quem, ei monstrando res ita indagatione dignas, tenues hi mei conatus accenderint, hoc me plurimum semper juvabit.